

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Turismiosakond

Eva Maria Kaevats

TH3

**GOLFITURISMI ARENDUSVÕIMALUSED
EESTIS PÄRNU BAY GOLF LINKS NÄITEL**

Lõputöö

Õppejõud: Margrit Kärp, MBA

Pärnu 2022

Soovitan suunata kaitsmisele

Margrit Kärp

/digiallkirjastatud/

Kaitsmisele lubatud

TÜ Pärnu kolledži programmijuht Tiina Viin

/digiallkirjastatud/

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Eva Maria Kaevats

/digiallkirjastatud/

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Golfiturismi arendamine.....	7
1.1. Golfiturismi areng ja suundumused	7
1.2. Golfiturismi sihtkoha atraktiivsus	13
1.3. Golfituristide ootused ja vajadused	16
2. Golfiturismi arendusvõimalused golfikeskuses Pärnu Bay Golf Links	22
2.1. Ülevaade Pärnu Bay golfikeskusest ja uuringu kirjeldus.....	22
2.2. Uuringu tulemused ja analüüs	26
2.3. Järeldused ja ettepanekud golfiturismi arendamiseks	32
Kokkuvõte	38
Viidatud allikad.....	41
Lisad.....	45
Lisa 1. Intervjuu küsimused	45
Lisa 2. Intervjuu küsimused inglise keeles	46
Lisa 3. Kodeeritud märksõnad intervjuudest	48
Summary	49

SISSEJUHATUS

Sagedased muutused rahvusvahelisel turismiturul ja üha enam tugenev konkurents nõuab turismirajatiste pidevat uuendamist. Eristumine ja äratuntavus on üha olulisemad märksõnad atraktiivse turismisihtkoha pakkumises. Võttes arvesse kasvavat trendi, milleks on hoolitseda enda tervise eest teadliku toitumise ja sporditegevuse kaudu, on igati mõistetav, et turistid otsivad rajatisi, mis muudavad nende viibimise sihtkohas aktiivsemaks. Taoline trend on viinud eraldi turismisegmendi moodustumiseni, milleks on sporditurism. (Alkier *et al.*, 2020, lk 48)

Golfiturism on üks sporditurismi alamliike, mis on pälvinud suurt tähelepanu paralleelselt üldiste turismiliikumiste arendamisega maailmas. Paljud sihtkohad näevad golfiturismi kui üht lisandväärtusturгу. Seda eelkõige golfituristide tehtavate kõrgete kulutuste tõttu sihtkohas. (Aksu *et al.*, 2017, lk 1) Samas tekitab golfiväljakute mõju keskkonnale sotsiaalseid ja poliitilisi vaidlusi (López-Bonilla *et al.*, 2020, lk 1).

Golfist on viimastel kümnenditel kujunenud üks kõige ootamatute majandustulemustega spordiala. Vaatamata majandussurutisele ja 2020. aastal alanud pandeemiale, on see sektor kasvanud jõulises tempos. National Golf Foundationi andmetel on golf 84 miljardi dollari suurune tööstusharu, mis muutub pidevalt nii kultuuriliste kui ka käitumisharjumuste tõttu. (Serrano-Gomez *et al.*, 2020, lk 1) Konkurentsivõimelised sihtkohad on tõestanud, et golfi (ja golfiväljakute) edukas arendamine aitab kaasa nii turismitoote kõrgema kvaliteeditaseme saavutamisele kui ka sihtkoha konkurentsivõime tõstmisele (Alkier *et al.*, 2020, lk 48). Selle tulemusena on antud spordialast kujunenud eraldiseisev turismiliik.

Ligikaudu 82 protsendil maailma riikidest on golfiväljakud, mida on kokku üle 38 000. Ehkki golf on laialt levinud, on see endiselt väga kontsentreeritud, kuna 80% tuntuimatest golfiväljakutest asuvad kümnes parima pakkumisega riigis (Smits, 2021). Varasemad uuringud kinnitavad asjaolu, et üha rohkemad sihtkohad nii Euroopas kui ka mujal

maailmas on mõistnud nii golfiturismi kui ka selle laiendamise olulisust (Alkier *et al.*, 2020, lk 62).

Golfiturismi on uuritud rohkem Ameerika Ühendriikides ning leidub artikleid ja andmestikke ka Euroopa golfiturismi kohta. Samas on vähe uuritud Balti ja Skandinaavia riikide potentsiaali golfiturismi sihtkohtade arendamisel ning küllastajate peamisi motiive oma valikute langetamisel. Probleemiks on golfikeskuste juhtide vähene teadlikkus tervikliku külastuselamuse pakkumisest sihtkohas ning keskuse teenuste atraktiivsemaks muutmise võimalustest golfituristidele. Sellest tulenevalt on lõputöö fookus uurida lähemalt golfituristide ootusi ja vajadusi ning anda ülevaade nõuetest ja omadustest, millele peab golfiturismi sihtkoht vastama.

Eesti on pindalalt väike riik, siiski on siin piisavalt golfiväljakuid. Täismõõtmelisi golfiväljakuid on koguni üheksa, kuid Eesti tuntust golfiturismi sihtkohana on veel vähe uuritud. Tuginedes eeltoodule on siinse lõputöö laiem probleemküsimus „Kuidas saaks muuta sihtkohta golfituristile atraktiivseks?“. Lõputöö eesmärk on teaduskirjanduse ja lõputöö uuringu tulemuste põhjal teha ettepanekud Pärnu Bay Golf Links keskusele golfiturismi arendamiseks.

Lähtudes probleemist on lõputöö uurimusküsimus „Kuidas saaks muuta Pärnu Bay Golf Links golfikeskust golfituristile atraktiivsemaks?“. Lõputöös püütakse sellele uurimisküsimusele vastuseid leida Pärnu Bay Golf Links klientide ootuste ja vajaduste uuringu toel. Uuring põhineb kvalitatiivsel meetodil, mille käigus viiakse läbi poolstruktureeritud intervjuud Pärnu Bay Golf Links klientidega. Antud uuringu käigus selgitatakse välja nii kohalike golfimängijate kui ka Pärnu Bay Golf Links keskust külastavate golfituristide peamised motiivid golfireisi sihtkoha valikul ning esmased valikut mõjutavad tegurid.

Lõputöö eesmärgist lähtuvalt keskendutakse käesolevas lõputöös golfiturismi teoreetilistele käsitlustele, arengule ja suundumustele, samuti seonduvate uuringute ja lõputöö uuringu tulemustele ning ettepanekutele võimalustest sihtkohta läbi golfiturismi arendada. Selleks, et saada teemast terviklikum ülevaade ja selgitada välja, millised kriteeriumid on golfituristide jaoks olulised oma valikute langetamisel, on uurimistöo autor püstitatud järgmised uurimisülesanded:

1. anda teaduslikele allikatele tuginedes ülevaade golfiturismi arengust ja suundumustest;
2. kirjeldada konkurentsivõimelist golfiturismi sihtkohta ning golfituristide ootuste ja vajaduste eripära;
3. ette valmistada ja läbi viia Pärnu Bay Golf Linksi klientide ootuste ja vajaduste uuring kvalitatiivsel meetodil;
4. analüüsida uuringu tulemusi;
5. teha järeldused ja esitada ettepanekud Pärnu Bay Golf Linksi golfikeskuse atraktiivsemaks muutmiseks golfituristidele.

Töö on jaotatud kahte suuremasse peatükki, millest esimese esimene alapeatükk kirjeldab golfiturismi arengut, suundumusi ja levikut. Esimese osa teine alapeatükk kirjeldab nõudeid ja omadusi, millele üks golfiturismi sihtkoht vastama peaks. Kolmandas alapeatükis analüüsib autor golfituristide ootusi ja vajadusi. Lõputöö teoreetilise osa koostamisel on kasutatud erinevaid temakohaseid teadusartikleid ja varasemalt läbiviidud uuringuid. Tähtsamateks teadusartiklite autoriteks on Lopez-Bonilla, Ersoy, Gülmez, Completo, Gustavo, Brown, Feito ja Alkier. Samuti on välja toodud erinevate organisatsioonide, nagu National Golf Foundation ja Rahvusvahelise Golfreisikorraldajate Assotsiatsiooni avaldatud andmed.

Töö teises osas antakse ülevaade Pärnu Bay Golf Links keskuse hetkeolukorrast ja kirjeldatakse läbiviidud uuringut. Esimeses alapeatükis tutvustatakse Pärnu Bay Golf Links keskust ning kirjeldatakse uurimismeetodit ja läbiviidud uuringut. Teises alapeatükis analüüsitakse läbiviidud uuringu ehk intervjuude tulemusi, mida võrreldakse varasemalt töö teooria osas käsitletud teemadega. Kolmandas alapeatükis kirjeldatakse uuringu tulemusi ning tehakse neist lähtuvalt järeldused ja ettepanekud Pärnu Bay Golf Links keskusele edasiseks arendustegevuseks.

1. GOLFITURISMI ARENDAMINE

1.1. Golfiturismi areng ja suundumused

2020.aastal alanud pandeemia on mõjunud laastavalt kogu turismisektorile. Küll aga on selle tagajärjel suurenenud nõudlus välitegevuste järele, kuna rohkem inimesi on hakanud väärtustama värskes õhus aja veetmist. Golf on üks vähestest aladest, mille harrastamine on olenemata riiklikult kehtestatud piirangutest olnud riigiti siiski võimalik, mistõttu on antud spordiala populaarsus ka tõusnud. Selles alapeatükis kirjeldab autor golfiturismi senist arengut ja suundumusi, tuues esile golfiväljakute leviku nii maailmas kui ka Euroopas ning annab ülevaate kõige hiljutisematest golfiturismi trendidest.

Viimasel paaril aastakümnel on turisminõudluses toimunud märkimisväärseid muutusi, mis on tingitud uutest elustandarditest, puhkuseks ja rekreatsiooniks võimaliku vaba aja lisandumisest ning suundumusest pöörduda tagasi looduse ja traditsiooniliste väärtuste juurde. (Alkier *et al.*, 2020, lk 48) Seoses majanduskasvuga on inimeste seas suurenenud nõudlus nii kvaliteetsema elu kui ka mitmesuguste vaba aja tegevuste järele. Vaba aja tegevusi peetakse oluliseks elukvaliteedi ja tervise parendamisel, (Chen *et al.*, 2020, lk 1) mille tulemusena on ka turistide seas suurenenud huvi konkreetsete ja mitmekesiste turismivormide vastu. Kõik see on viinud eraldi turismisegmendi moodustumiseni, milleks on sporditurism. (Alkier *et al.*, 2020, lk 48)

Sport on viimastel kümnenditel muutunud oluliseks faktoriks turismisihthoortade pakkumistes, kuna on otseselt seotud turismi ja reisimisega. (Ersoy & Gülmez, 2014, lk 954). Sporditurism on turismitööstuse üks kõige olulisem ja kiiremini kasvav sektor. Seos spordi ja turismi vahel on sümbiootiline – samamoodi, nagu mõjutab sport turismi, mõjutab ka turism sporti. (Aksu, *et al.*, 2014, lk 1) Sport ei mõjuta sihtkohta mitte ainult majanduslikus mõttes, vaid ka üldisemalt. Erinevate sportlike tegevuste pakkumine sihtkohas aitab kaasa sihtkoha arengule üldiselt. Seda näiteks läbi linnade taaselustamise,

infrastruktuuri parandamise, turismipakkumiste rikastamise ja sihtkoha maine tegevdamise. Seetõttu on spordil oluline roll sihtkohtade arendamisel. (Alkier *et al.*, 2020, lk 48)

Sporditurism ühendab endas erinevaid puhkuse vorme – lõõgastavatest ja terapeutilistest tegevustest kuni ekstravagantsete võistlusspordiga seonduvate tegevusteni. Turismiturul on oluline oma positsiooni parandamine ja konkurentsivõime tõstmine ning selleks, et tagada eelis turismiturul, tuleb panustada ka sporditurismi arengusse. Sporditurismi arendamisel on eriline koht golfil, mis on kujunemas eliitspordist spordialaks, mis on kättesaadav üha suuremale hulga inimestele ning muutumas motiveerivamaks teguriks turismiturul. (Alkier *et al.*, 2020, lk 48) Erinevad vaba aja tegevused jagunevad laias laastus kaheks – pealiskaudsed ja tõsiseltvõetavad vaba aja tegevused. Pealiskaudsed vaba aja tegevused on näiteks aeroobsed tegevused, mille harrastamine ei eelda suurt varasemat kogemust või oskuseid. (Stebbins, 2009, lk 764) Tõsiseltvõetavad vaba aja tegevused on need tegevused, mille harrastamine eeldab harrastajatelt teatud oskuseid ja teadmisi. Sellises kontekstis kaalutletakse golfi kui tõsiseltvõetavat vaba aja tegevust. (Chen *et al.*, 2020, lk 1)

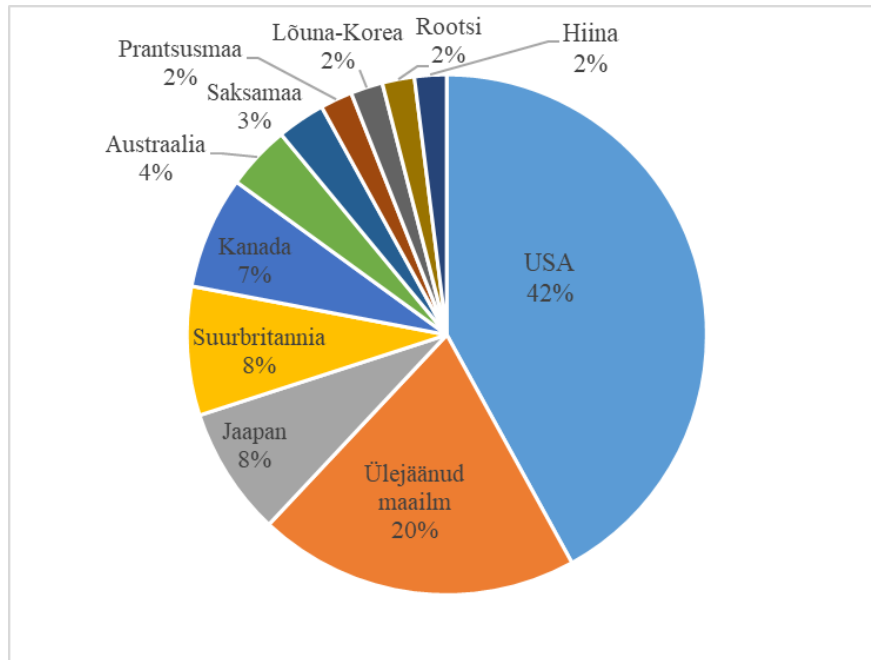
Golf on välispordiala, mida mängitakse muruga kaetud, looduslike takistuste, vee, liiva ja muude tehiskõketega väljakul. Mängu eesmärk on lüüa väikseid palle raja lõpus asuvasse aukudesse, tehes seda võimalikult väheste löökidega. Golfirajal on väljaku eriosades eripunktidega augud ning golfiväljakud koosnevad järjestatud 18 rajast, mis nõuavad igäiks oma kindlat alguspunkti. Üldiselt nimetatakse igat alguspunkti „tiiks“ või „tiiväljakuks“, finišipunkte aga „roheliseks“ ehk „griiniks“. Griin (*green*) on raja lõpus madalaima muruga ala, kus paikneb auk, mis on tähistatud lipuga (Niitvälja Golf, s.a.). Griinid on erineva kuju, kalde ja suurusega. Stardi- ja finišpunktide vahele jääb 70–550 meetrit ja väljaku laius jääb vahemikku 30–70 meetrit. (Ersoy & Gülmez, 2014, lk 954) Läbi aastate on golfist kujunenud spordiala, mida harrastavad paljud inimesed maailmas hobikorras või vaba aja tegevusena (Alkier *et al.*, 2020, lk 48).

Golfi puhul on tegemist tõsiseltvõetava vaba aja tegevusega, sest antud spordiala harrastamine eeldab mängijatelt teatud professionaalseid oskusi ning investeerimist mängu läbi aja, raha ning muude ressursside (Chen *et al.*, 2020, lk 1). Paljud golfimängijad näevad golfi harrastamist mitte üksnes võimalusena trennida ja oma oskusi

lihvida, vaid ka võimalusena suhestuda end ümbritseva maalilise keskkonnaga, mida golfiväljakud sageli pakuvad (Ersoy & Gülmez, 2014, lk 954). Läbi mängimise soovitakse saavutada vabaduse ja rahulolu tunnet, mida on võimalik kogeda kõigil erinevatest vanuserühmadest mängijatel. Golfi mängimine ei eelda suuremat füüsilist pingutust ega vastasega võistlemist, mängitakse eelkõige selleks, et panustada oma isiklikku arengusse. (Alkier *et al.*, 2020, lk 49)

Golf kaasati olümpiamängude kavasse nii 2016.aastal Rio de Janeiro kui ka möödunud aastal Jaapanis, tänu millele on spordiala saavutanud suuremat tähelepanu ja levikut (Lopez-Bonilla *et al.*, 2020, lk 1). Tänapäeval on golf üks maailma populaarsemaid spordialasid, millest on kujunenud eraldiseisev turismisegment, mida tuntakse golfiturismina. Antud turismivorm on viimastel aastatel hüppeliselt kasvanud ja kõik märgid viitavad sellele, et see suundumus kasvab jätkuvalt, kuna turule tuleb järjest rohkem juurde sihtkohti uute golfitoodetega. Golfiturismi defineeritakse kui reisimist mitteärielistel põhjustel, et osaleda golfitegevustes eemal oma kodukohast. (Brown & Feito, 2020, lk 3)

Rahvusvahelise Golfireisikorraldajate Assotsiatsiooni (IATGO) kohaselt olid 2016.aastal Euroopa viis populaarseimat golfiturismi sihtriiki Hispaania, Portugal, Iirimaa, Šotimaa ja Türgi. Lisaks Euroopale, on golfiturud kasvutrendis nii Aasias, Lähis-Idas kui ka Mehhikos, mis toetavad golfiturismi arengut kogu maailmas. (Aksu *et al.*, 2017, lk 2) Ehkki golf on laialdaselt levinud, on see endiselt väga kontsentreeritud, kuna 80% väljakutest asuvad 10 parima golfivarustusega riigis. USA on koduks 42 protsendile maailma golfiväljakutest (üle 16 000), järgnevad Jaapan 3140 ja Ühendkuningriik 2270 golfiväljakuga. (National Golf Foundation, 2021) (vt joonis 1)

Joonis 1. Ülemaailmne golfiväljakute levik. Allikas: National Golf Foundation, 2021.

Kõigest Euroopa 54 riigist on golfi võimalik harrastada 44-s (Alkier *et al.*, 2020, lk 51) ning Euroopa tervikuna moodustab kogu maailma golfiväljakute mahust 23%, paigutudes sellega piirkondlikus arvestuses teisele kohale. Esikohal golfiväljakute arvu poolest on Euroopas Suurbritannia, kus asub 2270 golfiväljakut. Teisel kohal on Saksamaa 1050 golfiväljakuga, Prantsusmaa 804, Rootsi 662 ja Šotimaa 614 golfiväljakuga. (Serrano-Gomez *et al.*, 2020)

Alates 2013. aastast on Leading Courses portaal avaldanud oma kodulehel golfimängijate eelistuste edetabeli, mis annab ülevaate nii Euroopas kui ka kaugemal asuvatest parimatest golfiväljakutest. Leading Courses on Euroopa suurim golfiarvustuste portaal, kus avaldatavad edetabelid põhinevad 100% tegelike golfimängijate antud arvustustel ja hinnangutel. Golfimängijate valikute edetabel ei puuduta ainult golfiväljakuid ja nende kvaliteeti, vaid ka golfiklubisid üldiselt, nende hooldust, hinna ja kvaliteedi suhet, külalislahkust ja muid teenuseid. Golfiväljakute hindamisel hinnatakse golfikeskuste erinevaid komponente. Iga kord, kui golfimängija kirjutab golfikeskuse kohta arvustuse, annab ta hinnangu (1 kuni 10) üheksa erineva komponendi kohta: üldmulje; golfiväljak; hooldus; muud teenused; klubimaja; rahaline väärtus; külalislahkus; ümbruskond ning uusim kriteerium: restoran. (Zaag, 2021)

Vaadeldes golfiturismi arengut alates pandeemia levikust, on golfi mängimine rohkem populaarsust kogunud – mängitud ringide ja liikmete arv on enamikus riikides väga suures kasvus ning seda eriti Euroopas (Kross, 2020). Ehkki maailm ja enamik sporditegevusest jäi pärast pandeemia algust soiku ning paljude spordialade harrastamine on tulenevalt piirangutest keeruliseks osutunud, on golfi mängimine endiselt osades riikides võimalik olnud. Kuna tegemist on välispordialaga, on mängijate vahelist distantsi lihtsam hoida (Kahri, 2021, lk 32). Näiteks Hispaanias, mida viirus väga tugevalt mõjutas, tõusis 2020.aastal kohalike mängijate arv väljakutel ligi 20%. Soomes on 2020. aasta seisuga väljakutel mängitud 35% rohkem mänguringe ja liikmete arv on kasvanud 4% – seda riigis, kus on registreeritud üle 140 000 golfimängija. Sama trend on Rootsis, kus mängitud on 38% enam mänguringe ning kohalikele mängijatele on ühekordset mänguõigust ehk *green feed*'i müüdnud 50% rohkem kui eelmisel aastal samal ajal. Tõusnud on ka uute mängijate arv – suurtest numbritest on teatanud Euroopas nii Tšehhi kui Austria, viimases registreeriti 2020. aastal 3000 uut mängijat sellest eelmise aasta 900 uue mängijaga võrreldes. Eestis on mängijaid suurusjärgus 3000 ning Jõelähtmes asuva Estonian Golf & Country Club'i (EGCC) näide ei ilmesta küll kogu Eestit, aga näiteks mänguringide arv on kasvanud 2019. aastaga võrreldes ligi 60%. (Kross, 2020)

Olenemata golfiturismi jõulisest levikust, tekitab golfiväljaku rajamine suuri poliitilisi ja sotsiaalseid vaidlusi (Lopez-Bonilla *et al.*, 2020, lk 2). Golfiga on seotud erinevad probleemid, nagu maaplaneerimine, keskkonnajuhtimine, sotsiaalsed konfliktid kohalike kogukondadega, samuti tarbimine ning elitaarsus on sagedased ja osa avaliku arvamuse aruteludest ja muredest (Completo & Gustavo, 2014, lk 144). Golfiväljakud ja nende ehitamine põhinevad sageli suuremahulistel projektidel, mistõttu on golfil märkimisväärne, kasvav ja kompleksne keskkonnajalajalg. Golfitegevusega seotud kahjulikud tagajärjed hõlmavad kokkuvõtlikult loodusmaastike hävitamist, esmaste ressursside, nagu vesi, ülekasutamist, väetiste, pestitsiidide ja muude keemiatoodete kuritarvitamist ning saastumist ka üldisemalt. (Lopez-Bonilla *et al.*, 2020, lk 2) Tänapäeval moodustavad golfimängijatest ligikaudu kolmandiku Z ja millenniumi generatsiooni inimesed, keda peetakse teadlikumaks kliimamuutuste ohtudest. Sellest tulenevalt on üha enam hakatud tähelepanu pöörama keskkonnamõjudele, mis golfikeskuste rajamisega kaasnevad. (Linchpin, 2022)

Seetõttu on oluline teada, kuidas arendada golfiturismi järgides kestlikke põhimõtteid ja arvestades seejuures ka kohaliku kogukonnaga. Töö mahtu silmas pidades jätkusuutlikkuse teemat süvitsi ei uurita, kuigi teema on golfiväljakute ja -turismi puhul oluline, sest keskkonnasõbralik ja jätkusuutlik tegutsemine on tähtsaimate trendide hulgas kõikvõimalikes erinevates valdkondades.

Z ja millenniumi generatsiooni huvi suurenemine golfimängu vastu on endaga kaasa toonud suundumuse kasutada mängus tehnoloogiat. Tehnoloogia abil on golfimängijal võimalik oma mänguoskusi lihvida, kasutades selleks digitaalset treeningsüsteemi, mis mõõdab golfiaukude kaugust ning võimaldab golfimängijal oma lööke salvestada ja seejärel korrigeerida. Samuti võib nooremate golfimängijate lisandumine hakata otseselt mõjutama golfiklubides pakutavate toitute ja jookide valikut, millega suureneb nõudlus tervislikemate toitute järele. Golfi üks märgatavamaid trende on läbida täisringi (18 raja) asemel 9 rada. Inimestele on kiire elutempo juures hakanud enam huvi pakkuma lühemad rajad, mille läbimine võtab vähem aega. (Linchpin, 2022)

Golfikeskuste üks peamisi tuluallikaid on golfimängijate liikmelisus. Liikmetasu on kindel summa, mida golfimängijad maksavad väljaku kasutamise eest teatud ajavahemikul, milleks on tavaliselt üks aasta või üks hooaeg. Antud tasu hõlmab ka mõnda või kõiki golfikeskuse poolt pakutavaid võimalusi ehk lisateenuseid (Varadzhakova, 2017, lk 106). Taolised lisateenused on näiteks saun ja duširuumid, mille olemasolu sõltub golfikeskusest. COVID-19 pandeemia ja sellega kaasnenud majanduslanguse tagajärjel on paljude golfimängijate sissetulek vähenenud. See on tekitanud suurel hulgal golfiklubide jaoks olukorra, kus liikmemakse ja/või radade hindu on hakatud alandama. Ehkki nõudlus golfimängimise järele on järsult kasvanud, ei ole praegu võimalik ennustada, kuidas taoline nõudlus mõne kuu pärast välja näeb. Kui majanduslangus pikeneb, võivad mõne maapiirkonnas asuva golfiklubi tulud oluliselt väheneda, mis võib sundida neid kaaluma oma tegevust lõpetama. Seetõttu on oluline olukorra kaardistamine ning vajadusel liikmetasude või mänguraja tasude muutmine. (Linchpin, 2022)

Golfiturism on olnud viimastel aastatel kasvutrendis ning antud spordiala populaarsus on kerkinud jõudsalt tänaseni ka alates pandeemia leviku hetkest. Golfiväljakute arendamine sihtkohas nõuab aga palju teadlikkust kõikidest arendamisega seotud aspektidest ning

uusimatest suundumustest ja hoiakutest. Golfimängijate üldist hinnangut ei mõjuta vaid väljaku ja golfiklubi kvaliteet sihtkohas, vaid paljud muud aspektid, mida arvustuse andmisel samuti hinnatakse.

1.2. Golfiturismi sihtkoha atraktiivsus

Golfi mängitakse eelnevalt määratletud väljakutel, mis erinevad geograafilise piirkonna ja maastiku poolest. Arvestades mängu olemust ja iseärasusi, on golfiväljakud ise tihti golfimängijate ja -turistide ligimeelitamise võtmelement. (Completo & Gustavo, 2014, lk 143) Lisaks golfiväljakute kvaliteedile on olulised ka muud sihtkohas pakutavad tooted ja teenused, mis muudavad golfiturismi sihtkoha atraktiivseks. Golfiturismi sihtkoha atraktiivsus peab põhinema selle unikaalsusel ja äratuntavusel, mille juures on oluline golfi olemuslike ja sotsiaalsete omaduste säilitamine vastavas sihtkohas. (Alkier *et al.*, 2020, lk 59) Antud alapeatükis antakse ülevaade nõuetest golfiturismi sihtkohale ning golfiturismi sihtkoha eripäradest.

Golfiturismi käsitlemisel on oluline mõista erinevaid (inglisekeelseid) termineid, nagu *green fee*, *driving range*, *putting green* ja *short game area*.

Green fee on summa, mida küsitakse golfimängijalt konkreetse väljaku läbimise eest, olenemata sellest, kas ta on algaja või edasijõudnu. Teisisõnu on *green fee* tasu vastavalt valitud rajale või radadele. (Golflux, 2017) *Green fee*'d maksavad üldjuhul need golfimängijad, kes ei ole vastava golfikeskuse liikmed ehk nad ei maksa aasta ega hooajamaksu, vaid tasuvad mänguraja eest mängimise päeval. *Green fee*'d varieeruvad päeva, nädala ja kuu lõikes, olenevalt nõudlusest. Hindu mõjutavad ilmaste konkreetseks päevaks, teiste läheduses paiknevate golfiväljakute asukoht, piirkonnas toimuvad sündmused, koolivaheajad ning vastava riigi või naaberriikide ametlikud pühad. (Varadzhakova, 2017, lk 107)

Driving range on ala, mis on varustatud distantsimarkerite, golfikeppide, -pallide ja -teedega golfilöökide harjutamiseks. *Putting green* on ühe auguga sile muruga ala golfiväljaku lõpus või sarnane ala paljude aukudega, mida kasutatakse harjutamiseks. (Merriam-Webster, n.d.) *Short game area* viitab rohelinele alale, mille lähedal või peal golfimängija oma löögid sooritab. *Short game* ehk lühike mäng tähistab 90 meetri

raadiuses sooritatud lööke, vastandina kaugemalt sooritatud löökidele, mis kuuluvad pika mängu (*long game*) kategooriasse. (Golf Distillery, n.d.)

Golfiväljakute kvaliteet võib tihti olla määravaks golfimängijate reisiotsuste tegemisel. Lisaks reisi eesmärgile – golfimängimisele – vajab turist ka teisi teenuseid ja tooteid. Nendeks on majutus, toitlustus, meelelahutus jms. Samuti soovib golfiturist tunda end sihtkohas turvaliselt ning võtta osa ka teistest tegevustest.

Eesti seadusandluses puuduvad eraldi nõuded golfiväljakute või -keskuste rajamisele ja teenuste pakkumisele. Golfimängu reguleerivad rahvusvahelised reeglid, mis on kehtinud alates 1990. aastast on kogu maailmas. Rahvusvahelised reeglid ja nõuded on kindlaks määratud St. Andrews'i kuninglik golfiklubi (The Royal and Ancient Golf Club of St Andrews ehk R&A) ja Ameerika Ühendriikide golfiliidu (United States Golf Association ehk USGA) poolt (Dabbs, 2021). Kehtestatud reegleid reguleerib World Handicap Systemi (WHS) ehk händikäpisüsteem, mis pakub aasta golfimängijatele esmakordselt ühtset ja kaasavat süsteemi, kus kehtivad reeglid mängu ja väljaku läbimisel. Süsteem pakub võimalust ausalt võistelda ning mängu tulemusi fikseerida. Golfimängimisel on oluline arvestada teiste mängijatega, ilma nende mängu segamata. Samuti peavad golfimängijad võtma vastutuse väljaku säilitamise eest – näiteks siluma bunkreid peale löökide sooritamist, tekitamata radadele asjatut kahju. (R&A, n.d.)

Golfiväljakute ehitamisel ei ole olulised vaid golfi mängimiseks vajalikud rajatised, arvestama peab paljude teiste vajadustega. Golfiväljakute olemasolu ja nende kvaliteet golfiturismi sihtkohas on küll olulisimad, kuid sihtkoht peab turistidele pakkuma ka lisandväärtust erinevate muude toodete ja teenuste näol. Kõige selle juures kehtivad golfiturismi sihtkohale teatud nõuded, mis muudavad sihtkoha ühtlasi ka golfituristidele atraktiivseks.

Nõuded golfiturismi sihtkohale on järgmised:

- ligipääsetavus sihtkohta – nii auto kui ka lennukiga;
- kvaliteetsete ja tunnustatud golfi- ja harjutusväljakute olemasolu (minimaalselt kolm kuni viis golfiväljakut sihtkohas);

- jätkusuutlikkusega arvestamine konkurentsivõimelise turismitoote arendamisel – "roheline lähenemine" ehk säästlik teguviis on oluline nii väljakute ehitamisel kui ka nende hooldamisel;
- tippkvaliteetsete golfimajade ja lisarajatiste olemasolu;
- kvaliteetsete ja mitmekesiste majutusvõimaluste olemasolu, koos erinevate tüüpide ja standardite võimalusega (oluline on nii golfiväljakute lähedus majutuskohtadeni kui ka majutusasutuste mitmekesisus);
- turvatunde loomine ja rajatiste pakkumine sihtkohas;
- restoranide olemasolu golfikeskustes ja toidu kvaliteet on golfimängijate jaoks ülimalt oluline, samuti on tähtis kohaliku toidu ja joogi pakkumine;
- kultuuri-, meelelahutus-, spordi- ja kaubanduskeskuste valik sihtkohas. (Alkier *et al.*, 2020, lk 58–59)

Golfisihtkoha atraktiivsust saab kujundada eelkõige golfiürituste (turniirid, võistlused jms) korraldamise ja nende avalikustamise kaudu (Alkier *et al.*, 2020, lk 59). Samas soovivad golfituristid ühe reisi jooksul üldjuhul mängida erinevatel väljakutel, isegi kui ööbitakse vaid ühes majutuskohas. Golfituristidel on võimalik sihtkohta reisida läbi mõne reisibüroo, kes pakuvad erinevaid pakette. Golfituristidele mõeldud paketid võivad sisaldada nii lende, transfeere, green fee'sid, ligipääsu harjutusaladele (*driving range, putting green, short game area*), golfiõpetaja teenust, majutust, sööke ja jooke. Pakkumisel on erinevad paketid, mille sisu mõjutab reisipikkus, näiteks „7 ja 5 turismipaketid“ – seitse ööd ja viis green fee'd või „3 ja 2“ – kolm ööd ja kaks green fee'd. (Completo & Gustavo, 2014, lk 143) Seetõttu on golfikeskuste koostöö majutusettevõtetega oluline, et pakkuda golfituristidele erinevaid teenuseid sisaldavaid pakette, mis muudaks nii nende reisimise sihtkohta kui ka viibimise sihtkohas võimalikult mugavaks.

Golfituristide erinevaid vajadusi rahuldavad reisipaketid võivad osutada määravaks sihtkoha valikul ning golfikeskuste koostööl kohalike reisibüroode ja sihtkoha arendajatega on sealjuures oluline roll. Lähenedes golfituristidele personaalselt ning pakkudes võimalikult mitmekülgseid (kompleks)teenuseid, on sihtkohal suurem konkurentsieelis ja tõenäosus golfituristi poolt valituks osutada. Golfimängimise

võimalus on oluline väärtus sihtkohas, kuid lisaks väljakute olemasolule, on oluline, et golfiturismi sihtkohas pakutaks lisaks golfile ka teisi teenuseid ja tegevusi.

1.3. Golfituristide ootused ja vajadused

Golfiturismi sihtkoha arendamisel on oluline arvestada golfituristide ootuste ja vajadustega, võttes samal ajal arvesse nõudeid, mida üks ideaalne golfiturismi sihtkoht sisaldama peaks. Erinevate teenuste pakkumise puhul on oluline eristuda ning läheneda külastajatele personaalselt. Antud alapeatükis tuuakse välja golfituristide ootused ja vajadused sihtkohas. Samuti antakse ülevaade golfituristide peamistest motiividest oma valikute tegemisel.

Golfiturism moodustab turismisektoris olulise osa, arvestades golfituristi poolt tehtavaid päevakulusid (ühe külastaja kohta). Golfituristikks nimetatakse nii neid turiste, kelle peamine reisieesmärk on golfi mängida, neid, kes mängivad golfi puhkusel või ärireisil kõrvaltegevusena kui ka turiste, kes käivad golfiturniiridel pealtvaatajatena või külastavad golfiga seotud vaatamisväärsusi. (Lopez-Bonilla *et al.*, 2020, lk 1) Golfituristid lähtuvad oma valikute tegemisel erinevatest kriteeriumitest, mistõttu on oluline uurida, mida üks golfiturismi sihtkoht sisaldama peaks, et osutada turistide poolt valituks.

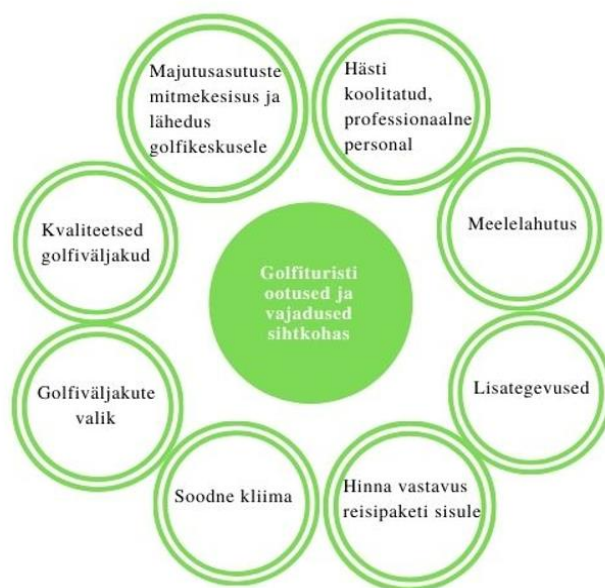
Golfituriste saab jagada vastavalt nende reisimotiividele: intensiivsed golfimängijad (reisimise esmane eesmärk on golfi mängida); multimotiveeritud golfimängijad (turistid, kes tegelevad lisaks golfile ka muude tegevustega) ja golfimängijate kaaslased (turistid, kes on golfimängijatele kaaslasteks ja kes võivad mõnikord ka ise mängu osaleda). (Brown & Feito, 2020, lk 3)

Antud alapeatükis keskendutakse eelkõige turistidele, kes reisivad eesmärgiga mängida golfi. Golfituristid, kelle peamine reisi eesmärk on mängida golfi, saab omakorda liigitada kolme üldisesse kategooriasse: innukas golfimängija (mängib reisimise käigus 25 või enam ringi aastas); põhigolfimängija (mängib reisimisel 8–24 golfiringi aastas) ja hooajaline golfimängija, kes mängib reisis ükuni seitse golfiringi aastas. (Brown & Feito, 2020, lk 3)

Golfituristide reisiotsuseid ja sihtkoha valikut kujundavad ka reisimotivatsiooni käsitlustes kasutatavad tõmbe- ja tõuketegurid. Puhkuse valiku tõuketegurid on sotsiaalpsühholoogilised motiivid, mis põhinevad turistide sisemisel soovil. Tõmbetegurid on motiivid, mida stimuleerib sihtkoht ise ning mis ei pärine reisijalt. Tõmbejõud tulenevad sihtkoha omadustest nagu selle positsioon, turundus ja vaatamisväärsused. Golfimängijate tõmbejõud on sageli golfiväljakute kvaliteet ja ilu, hind ja pakett ning samuti juurdepääsetavus ja golfiväljakute arv piirkonnas. Traditsiooniliselt on tõukefaktoreid peetud kasulikuks selgitades soovi minna puhkusele, samal ajal kui tõmbefaktoreid nähakse vajalikuna turistide sihtkoha valiku selgitamisel. (Brown & Feito, 2020, lk 4; Kahri, 2021, lk 32)

Olenemata golfituristide reisimotiividest on oluline, et golfiturismi sihtkohas oleks tagatud erinevad tegevused ja mugavused, mis vastaksid kõigi golfituristide ootustele ja vajadustele. Golfiväljakute ja -sihtkohtade puhul on oluline tuvastada muutusi turistide harjumustes ja käitumises, mis meelitaks ligi ja säilitaks golfimängijaid. (Brown & Feito, 2020, lk 4) Turismisihtkohal peavad golfiturismi arendamiseks olema teatud eeldused nagu looduskunite paikade lähedus ja pehme kliima, mis võimaldaksid mängijatel külastada sihtkohta aastaringelt (Alkier *et al.*, 2020, lk 49). Samuti mängivad golfireiside määramisel olulist rolli golfiväljak ise ja rajatise asukoht (nt mereäärse paiga lähedus) (Brown & Feito, 2020, lk 12).

Ideaalses golfiturismi sihtkohas peab olema vähemalt 4–5 erinevat golfikeskust ning golfiväljakud peavad paiknema lähedal golfituristide majutusasutustele. Majutusasutuste valik omakorda peab olema mitmekülgne. Oluline on tagada hästitoimiv infrastruktuur, mis tähendab seda, et sihtkohas tuleb lahendada kõiksugu infrastruktuuriga seonduvad probleemid. Golfituristide jaoks on oluline kvaliteetset teenindust pakkuv ja hästi koolitatud personal ning lisaks majutusasutustele ja golfiväljak peaks sihtkoht võimaldama ka mõnda muud ühiskondlikku ja kultuurilist tegevust. (vt joonis 2) (Ersoy & Gülmez, 2014, lk 962)

Joonis 2. Golfituristide ootused ja vajadused sihtkohas. Allikad: Ersoy & Gülmez, 2014, lk 962; Alkier *et al.*, 2020, lk 49; Statista, 2010

Nendes sihtkohtades, kus soovitakse saada rohkem tuntuks golfiturismi sihtkohtadena ning saavutada kasvu ja arengut rahvusvahelisel turismiturul, tehakse olulisi investeeringuid nii golfi infrastruktuuri kui ka golfiprojektidesse. Näitena saab esile tuua Prantsusmaa, kus käib iga-aastaselt rohkelt Suurbritannia turiste golfi mängimas. Ehkki kõikidest Euroopa riikidest enim golfiväljakuid asub Suurbritannias, eelistavad sellegipoolest paljud Briti turistid käia golfi mängimas hoopis Prantsusmaal. Seda ei soodusta ainult tippkvaliteetsete golfiväljakute olemasolu, vaid ka lisandväärtus, mida golfituristid sihtkohast saada loodavad. Antud sihtkohas on suurepärase transporditaristu, reisida sinna saab lennuki, rongi või autoga. Lisaks hästitoimivale transporditaristule soovivad golfituristid golfi mängimisele täienduseks nautida sihtkohas ka lisavõimalusi, milleks võib olla nii kohalik gastronoomia ja vein, võimalus sotsialiseeruda, meelelahutus ja üleüldine heaolu. (Alkier *et al.*, 2020, lk 53)

Golfisihkoha valimisel on tihti golfiväljak olulisem kui sihtkoht ise. Küll aga ootavad golfituristid sihtkohalt lisandväärtust erinevate tegevuste ja neile suunatud reisipakettide näol. Seejuures on oluline, et nii golfikeskused kui ka sihtkoha arendajad koostaks

turundusprogrammid, mis motiveeriksid turiste sihtkohta külastama. (Brown & Feito, 2020, lk 11) Golfituristide reisiotsuste tegemisel mängivad tähtsat rolli golfiga mitteseotud tegevuste pakkumine sihtkohas, mistõttu on lisateenuste ja -tegevuste pakkumine sihtkohas oluline väärtus. Mõned lisategevused sihtkohas on olulisemad kui teised. Brown ja Feito (2020, lk 9) avastasid, et ranna või mereäärse ala külastamise võimalus ja hasartmänguvõimalused on kõige olulisemad lisategevused golfiturismi sihtkohtades. Kaalukaks peeti ka teiste välitingimustes harrastatavate tegevuste olemasolu ning selliseid golfiväliseid tegevusi, mille käigus saavad golfituristid osa kohalikust kultuurist. (vt tabel 1)

Tabel 1. Erinevate lisategevuste olulisus golfiturismi sihtkohas

Lisategevused golfiturismi sihtkohas	Tegevuse olulisus (Likerti 5 palli skaalal)
Ranna või mereäärse ala külastamisvõimalus	3.58
Võimalus mängida hasartmänge	3.29
Välitingimustes harrastatavad tegevused (nt kalastamine ja jahtimine)	3.04
Ajaloolise paiga külastamine	2.94
Kultuurilise objekti/sündmuse külastamine	2.7
Paadiga sõitmine	2.63
Ostlemisvõimalus	2.62
Matkamine, rattasõit jms	2.51

Allikas: Brown & Feito, 2020, lk 8

Lisaks golfiga mitteseonduvate tegevuste pakkumisele, on golfikeskused tihedalt seotud majutust ja transporti pakkuvate ettevõtetega. Majutusasutuste ja infrastruktuuri kvaliteet on olulised turistide üldise rahulolu mõjutajad. Golfituristide rahulolu tõstmine nõuab mitmete toimingute pidevat parendamist, mis on seotud nii golfimängu kvaliteedi kui ka golfisihtkoha väärtusega. Turistide rahulolu kvaliteeditaseme uuringu (Motial *et al.*, 2013, lk 44) tulemused näitavad, et rahulolu nelja valdkonnaga võib viia suurema (golfi)reisiga rahulolu tasemeni: golfiväljakute broneerimise lihtsus; golfiväljakute varustuse kvaliteet; golfiväljakute maastikukujundus ja golfiväljakute tehniline kvaliteet. Lisaks on kaks olulist tegurit golfituristide rahulolu määramisel majutuse hind ja green fee. Olulist rolli mängib ka caddiemaster'i ehk golfikeskuse vastuvõtuteenindaja (Niitvälja Golf, s.a.) kvalifitseeritus ja külalislakhus. *Caddiemaster* kujundab otseselt

golfimängijate esmamuljet golfikeskusest just personali poolelt, olles oluline määraja golfimängijate külastuskogemuse kujunemisel. (The Caddie Master..., n.d.)

Varasemaid uuringuid on lisaks golfituristidele tehtud ka golfihuviliste seas. Nendest selgub, et oluline protsent vastanutest on väga huvitatud golfi proovimisest, kuid on arvamusel, et antud spordiala on mõeldud eelkõige suure ostujõuga klientidele. Selline levinud arvamus toimib barjäärina, mida on vaja ületada, pakkudes teenuseid taskukohaste hindadega. (Alkier *et al.*, 2020, lk 62) Golfiturismi on mõistetud pikalt kui eliitspordiala, mida harrastavad vaid jõukamad inimesed. Seetõttu on oluline kujundada golfimängu kuvandit, tutvustada golfi kui avatud ja kõigile sobivat spordiala ning lõhkuda golfimänguga kaasnev elitaarsus. Golfi edendamine kohaliku kogukonna seas aitab kaasa nii golfi enda kui ka sihtkoha parema jätkusuutlikkuse tagamisele. (Completo & Gustavo, 2014, lk 151)

Selleks, et golfiturismi sihtkoht vastaks erinevate golfimängijate ja -huviliste vajadustele, on oluline golfikeskuste koostöö erinevate majutusasutustega ja transporditeenust pakkuvate ettevõtetega. See on vajalik, et golfituristidel oleks võimalus saada reisimisel kompaktne teenus, mis hõlmaks nii golfikeskuse külastamist (sh green fee'd) kui ka sihtkohas ööbimist. Pakutavaid kompleksteenuseid aitaks mitmekesistada ka transporditeenuse lisamine golfireisi paketti. Transport võiks olla osa kompleksteenusest ning korraldatud konkreetsesse sihtkohta või transfeerina konkreetsesse golfikeskusesse. Olulise lisandväärtuse annavad sihtkohale erinevad tegevused, mis peaksid võimaldama golfituristidel erinevaid paiku külastada ning kohalikust kultuurist osa saada. Selleks, et sihtkoht saaks golfiturismi sihtkohana juurde rohkem tuntust ning oleks golfituristidele võimalikult atraktiivne, tuleb arvestada erinevate omaduste ja nõuetega, mis on golfiturismi sihtkohale omased. Oluline on arvesse võtta ja kaasata turunduskampaaniasse viimase aja trende. Uute trendidena on enam levinud soov mängida täisväljaku asemel väljakul (ehk mängida 18 raja asemel 9-1) ning lisaks mitmekülgseid ja tervislikke valikuid sisaldava menüü pakkumine golfikeskuse restoranis. Sihtkoha atraktiivsust kujundab peamiselt sihtkoha kuvand ning vastavus klientide ootustele ja vajadustele. Klientide ootused ja vajadused võivad aga erineda tulevalt nende peamistest reisimotiivitest, mistõttu on oluline tuvastada ning arvesse võtta erinevaid muutujaid turistide käitumises ja harjumustes. Golfituristide ootuste ja

vajadustega arvestamine on oluline, sest sellest sõltub nii nende rahulolu kui ka üldhinnang nii golfiturismi sihtkohale kui ka golfikeskustele.

2. GOLFITURISMI ARENDUSVÕIMALUSED GOLFIKESKUSES PÄRNU BAY GOLF LINKS

2.1. Ülevaade Pärnu Bay golfikeskusest ja uuringu kirjeldus

Käesolevas alapeatükis antakse ülevaade Pärnu Bay Golf Links keskusest, analüüsisdes selle hetkeolukorda ning seejärel kirjeldatakse uuringumeetodit ja uuringu korraldust. Selleks, et selgitada välja arendusvõimalused golfiturismi sihtkohas, on oluline esmalt määratleda golfituristide ja golfikeskuse külastajate peamised ootused ja vajadused. Selleks tuleb läbi viia uuring Pärnu Bay Golf Links keskust külastanud golfimängijate seas.

Pärnu Bay Golf Links golfikeskus tegutseb alates 2015.aastast Pärnumaal Häädemeeste vallas Reiu külas Pärnu-Riia maanteel. (Pärnu Bay Golf Links, s.a.) Golfikeskuse avamine toimus Tahkurannas. Keskuse avasid omanik Peter Hunt ja toleaeagne tegevjuht Marko Kaldoja. Avamisel osales palju golfihuvilistest ettevõtjaid ja avaliku elu tegelasi Eestist ning Rootsist. (Elu24, 2015) Käesoleva 2022. aasta seisuga on golfikeskuses 150 liiget, kes tasuvad hooajamaksu ehk liikmelisusetasu ning mänguringide arv aastas on ligikaudu 10 000.

Pärnu Bay Golf Links keskuse golfiväljak on Baltikumi esimene links-tüüpi golfiväljak, mis hõlmab nii erinevaid edenemisasasid, liivaseid bunkereid, (spetsiaalselt ettevalmistatud takistused ehk lohud, millest on eemaldatud muru või pinnas) ning mitmetasandilisi griine (ehk rohealasid). Väljakul asuva par-72 mänguraja pikkuseks on 4500 kuni 6200 meetrit. Väljakul asub 18 erinevat rada, millele lisaks on väljakul ka 5 rajaga golfiväljak, mis on sobilik algajatele ning harjutusalad nii lähi- kui kauglöökide harjutamiseks. Pärnu Bay Golf Links on World Golf Awards poolt hinnatud Eesti parimaks golfiväljakuks 2016, 2017, 2019 ja 2020. aastal (Pärnu Bay Golf Links, s.a.; Kelley, 2019)

Links-tüüpi golfiväljakud on kõige vanemat tüüpi golfiväljakud, millel mängimine on golfimängijate jaoks kõige suurem väljakutse. Selle põhjuseks võib olla raja paigutus, mis ehitatakse looduslikule maastikule, ilma seda ümber kujundamata ning ilmastikuolud, mis võivad otseselt mõjutada löökide sooritust. Links-tüüpi golfiväljak paikneb merele lähedal või mere ääres. Taolist tüüpi väljak koosneb enamasti liivasest pinnasest ja sellel on vähe taimestikku. Links-tüüpi golfiväljakut iseloomustab ka golfiaukude paigutus, kus esimesed üheksa väljuvad klubihoone kõige kaugemasse punkti ja teised üheksa toovad mängija tagasi keskuseni. (Leading Courses, 2020)

Euroopa Golfi Assotsiatsiooni (EGA) kinnitusel on Eestile antud võimalus korraldada 2023. aastal Pärnu Bay Golf Links väljakul meeste individuaalsed Euroopa meistrivõistlused (kutsutakse golfimaailmas ka „kroonijuveeliks“). Pärnu Bay Golf Links keskuse eesmärk on keskuse tegevjuhi sõnul tutvustada Eestit igal aastal aina enam kui suurepäraselt golfi sihtriiki Põhja-Euroopas, millele antud sündmus kindlasti ka kaasa aitab. (Kalme, 2021) Käesoleva 2022. aasta kevadel algavad otseleenuid Pärnu ja Helsingi vahel ning suvel hakkavad toimuma otseleenuid Stockholmi ja Pärnu vahel. Taoline lahendus tagab parema ligipääsetavuse Pärnusse nii Rootsist kui ka Soomest reisivatele golfituristidele. Samuti nendele golfituristidele, kes reisivad läbi nimetatud naaberriikide Eestisse. Taoline lennuühendus tagab Rootsist ja Soomest reisivatele golfituristidele siiajõudmiseks tunduvalt mugavamad võimalused. (Vilgats, 2022)

Pärnu Bay Golf Links keskus pakub golfituristidele ja -mängijatele erinevaid pakette, mis sisaldavad lisaks golfi mängimisvõimalusele ka majutust. Paketid, nagu „Gurmeegolf“, „Estonian way of wellness“ ning „Golf ja Artnouveau“ sisaldavad majutust üheks ööks, ühte mänguringi ehk green fee'd ja hommikusööki vastavas majutusasutuses. Peredele suunatud pakett „Lääne-Eesti Golfipärlid“ sisaldab kahte green fee'd, kus golfimängijad saavad lisaks Pärnu Bay Golf Linksile mängida ka Saare Golf Country Club golfikesuses. Kahte green fee'd sisaldab ka pakett „Golfari paradiis“, kuhu kuulub lisaks kaks ööd Hedon Spa Hotellis. (Pärnu Bay Golf Links, s.a.)

Taolised komplektteenused ja nende sisu võivad tihti osutada määravaks golfituristide reisiotsuste tegemisel. Lisaks mõjutavad golfituristide valikuid paljud teised aspektid, mis on seotud nii golfiväljakute kvaliteedi kui ka golfiturismi sihtkohas pakutavate lisateenuste või -tegevustega (Brown & Feito, 2020, lk 2). Selleks, et täita uuringu

eesmärki ja selgitada välja Eestit külastavate golfituristide ning kohalike golfimängijate peamised motiivid oma sihtkoha valikul viiakse lõputöö uurimuslikus osas läbi poolstruktureeritud intervjuud valitud segmendi seas.

Poolstruktureeritud intervjuusid kasutatakse tavaliselt kvalitatiivsetes uuringutes. Antud intervjuuvorm on avatud küsimustega, mis võimaldab intervjueeritaval anda põhjalikum vastus ning väljendada selgemalt oma mõtteid. Samuti aitab see uurijal saada parem ülevaade intervjueeritavate arvamustest ja emotsioonidest konkreetse teema kohta. (DeJonckheere & Vaughn, 2018, lk 1) Läbiviidava uuringu eesmärk on selgitada välja nii kohalike golfimängijate kui ka Pärnu Bay Golf Links keskust külastavate golfituristide peamised ootused ja vajadused golfikeskuses ja -sihtkohas. Uuringu läbiviimiseks kasutatakse poolstruktureeritud intervjuusid, sest selline intervjuuvorm võimaldab saada põhjaliku ülevaate golfimängijate ootustest ja vajadustest golfiturismi sihtkohas. Samuti võimaldab antud uuringuvorm täpsemini välja selgitada, mis mõjutab peamiselt golfimängijate valikuid reisiotsuste tegemisel. Seejärel saab võrrelda saadud tulemusi varasemalt teoorias osas käsitletuga.

Poolstruktureeritud intervjuu käigus küsitletakse korraga ühte vastajat. Antud intervjuuvormis kasutatakse nii suletud kui ka avatud küsimusi, mis tähendab, et intervjuu käigus võib (tulenevalt vastustest) küsimusi juurde tekkida. Poolstruktureeritud intervjuuga kaasnevad tavaliselt ka järelküsimused „miks?“ või „kuidas?“. (Adams, 2015, lk 493) Avatud küsimused võimaldavad lisaks varasemalt teooria põhjal väljatöötatud küsimustele saada infot ka uute vestluses üleskerkivate teemade kohta.

Vajadusel selgitatakse intervjueeritavatele erinevaid mõisteid ning tuuakse täpsustavaid näiteid. Andmeanalüüsi meetodina kasutati sisuanalüüsi, mida kasutatakse tihti kvalitatiivses uuringus (Elo *et al.*, 2014). Kvalitatiivne sisuanalüüs teostati transkribeeritud intervjuudele, mille sisu kategoriseeriti ja kodeeriti, et leida nii ühiseid kui ka erinevaid seisukohti, kogemusi ja ideid (Erlingsson & Brysiewicz, 2017, lk 94). Poolstruktureeritud intervjuu annab intervjueeritavale võimaluse põhjalikumalt vastata. Selleks, et intervjuude vastuseid hiljem süvitsi analüüsida salvestati intervjuud, teavitades sellest vahetult enne ka vastajat.

Intervjuu küsimuste koostamiseks kategoriseeris autor esmalt varasemalt teooriaosas käsitletud alateemad (vt tabel 2).

Tabel 2. Intervjuu küsimuste teemade jaotus ja kasutatud allikad

Küsimuse number	Teooriaosas käsitletud alateemad	Autorid	Aasta
1-3	Populaarsemad golfiturismi sihtkohad	Alkier <i>et al.</i> ,	2020
	Golfikeskuste komponendid	Ersoy & Gülmez	2014
	Trendid	Zaag	2021
4-5	Golfiturismi sihtkoha atraktiivsus	Alkier <i>et al.</i> , Completo & Gustavo	2020 2014
6-7	Golfituristide ootused ja vajadused	Alkier <i>et al.</i> , Brown & Feito Ersoy & Gülmez Lopez <i>et al.</i> ,	2020 2020 2014 2020
8-9	Erinevad lisategevused golfiturismi sihtkohas	Brown & Feito	2020
	Golfituristidele suunatud paketid	Completo & Gustavo	2014

Intervjuu küsimuste koostamisel lähtuti nii varasemalt teooria osas käsitletud teemadest kui ka nende põhjal kategoriseeritud alateemadest. (vt lisa 1) Kokku koostati kaks erinevat küsimustikku, sest uuringus osales ka väliskülastajaid, kellele saadeti intervjuu küsimused inglise keeles. (vt lisa 2)

Uuringu sihtrühma moodustavad Pärnu Bay Golf Links külastajad ja golfituristid ehk välisriikide golfimängijad. Valim moodustati süstemaatiliselt nende golfimängijate ja -turistide seas, kes on külastanud lisaks Pärnu Bay Golf Links keskusele ka mõnda teist riiki, eesmärgiga mängida golfi. Valimi moodustamine nende golfituristide seas, kes on külastanud lisaks Pärnu Bay Golf Linksile golfikeskuseid ka teistes riikides, oli vajalik selleks, et vastajad saaksid golfikeskuste külastuskogemusi võrrelda ning autor hiljem nendest tulemustest paremini järeldused ja parendusettepanekud teha. Intervjuude käigus

selgitatakse välja, millised tegurid mõjutavad Pärnu Bay Golf Links golfikeskuse külastajate reisiotsuseid ja/või golfiklubi valikut ning nende üldhinnangut golfikeskusele.

Autor võttis uuritavatega ühendust 2022. aasta veebruari lõpus ning alustas esimeste intervjuude läbiviimisega märtsi alguses. Vajalike andmete kogumiseks pöördui esmalt golfikeskuse müügi- ja teenindusjuhi poole, kelle abiga saadi golfimängijate kontaktid, kes andsid eelnevalt nõusoleku uuringus osalemiseks. Kokku pöördui 10 golfimängija poole. Intervjuud viidi läbi märtsikuu vältel ning andmete kogumise lõpp-tähtaeg oli märtsi eelviimane nädal. Kõik vastajad jäid anonüümseks ning andsid nõusoleku ka intervjuu salvestamiseks. Andmeid analüüsiti vahetult peale vastava intervjuu läbi viimist. Läbiviidud intervjuud transkribeeriti ja tulemused kodeeriti deduktiivselt, misjärel võrreldi vastuseid varasemalt töös käsitletud teooriaga, tehes sellest lähtuvalt ettepanekud Pärnu Bay Golf Links keskusele edasiseks arendustegevuseks.

2.2. Uuringu tulemused ja analüüs

Uuringus nõustus osalema kokku kümme golfimängijat, kes külastavad Pärnu Bay Golf Links keskust kas regulaarselt, võistluste ajal või kes on keskust külastanud Eestis (golfi)reisil olles. Kohalike mängijatega võeti ühendust telefoni teel, et leppida kokku sobilik aeg intervjuude läbiviimiseks. Väliskülastajatele saadeti e-kiri ning peale nõusolekut uuringus osalemiseks edastati neile küsimused kirjalikult. Intervjuud kohalike golfimängijatega viidi läbi virtuaalselt kasutades selleks Zoomi keskkonda. Intervjuud kestsid 20–30 minutit, need salvestati ning tekstid transkribeeriti koheselt peale intervjuu läbiviimist.

Peale intervjuude läbiviimist kodeeriti enim esile tulnud märksõnad, et saada põhjalik ülevaade golfimängijate peamistest ootustest ja vajadustest nii golfiklubis kui ka golfiturismi sihtkohas. (vt lisa 3) Intervjueeritavad eristati koodidega I1-I10. Iga intervjuu algas küsimusega, mis puudutas golfimängijate peamiseid motiive ning tegureid nende reisiotsuste tegemisel. Golfimängijate vastustest selgus, et reisiotsuseid langetatakse tihti lähtuvalt teiste golfimängijate hinnangutest (*ratings*) erinevates portaalides. Intervjueeritavate sõnul on need hinnangud/arvustused ühed olulisemad tegurid, millega golfimängijad arvestavad järgmise sihtkoha valikul. Lisaks mängib olulist rolli puhkuse pikkus – lühema reisiperioodi vältel soovitakse reisida pigem Euroopa piires ja mitte liiga

kaugele oma koduriigist, pikema reisi puhul (vähemalt nädal) soovitakse reisida ka Euroopast välja. Reisisihtkoha ja reisi pikkuse seose määravuse tõi välja üks intervjuueeritavatest, kes vastas: „Sihtriigi valik sõltub aastaajast ja kliimast ja ka võimalustest (viimasel ajal on määranud väga palju see, kas COVID-19 tõttu saab riiki või mitte). Kui on pikem puhkus planeeritud, siis pigem läheksin kaugemale (Euroopast välja) ja 4–5-päevase reisi korral reisiksin pigem lähedale – kuskile Euroopa piires.“ (I5) Üks intervjuueeritav vastas aga: „Reisisihtkoha valin kindlasti selle järgi, kus on normaalne hinnatase ja lähem lennata ning selle järgi, kas on ümberistumisi või saab otse sihtkohta. Reisimine peaks olema võimalikult mugav ja pigem eelistan lähedal olevaid sihtkohti, aga olulisem on, et ilm oleks hea.“ (I2). Lisaks sihtriigi kaugusele koduriigist ja reisi pikkusele, mõjutab reisivalikuid suuresti ka sihtriigis valitsev kliima ning hinna vastavus pakutavale teenusele (hinna ja kvaliteedi suhe). Esile tuli ka märksõna „ligipääsetavus“ ehk oluline on ka võimalikult mugav ja kiire ligipääs golfireisi sihtkohta.

Uuringu abil jõuti teooria osas käsitletud järeldustega sarnaste tulemusteni golfiväljakute kvaliteedi ootuste osas. Kõik vastajad peavad golfiväljakute kvaliteeti kõige olulisemaks ja määravamaks teguriks golfiturismi sihtkohas, mis mõjutab otseselt ka nende sihtkoha ja/või golfiklubi valikut. Lisaks peavad enamik vastanutest oluliseks kvaliteetset teenindust. Ideaalset golfikeskust kirjeldati järgmiselt:

Kahest osast ta koosneb: füüsiline võimekus – rajad, golfihoone. Ülioluline osa on teenindus – kuidas golfiklubi suudab inimesed vastu võtta, mida pakkuda ja kuidas pakkuda. Ootused on alati kõrgemad – golfihooned peaks olema ilusad ja teenindus kõrgel tasemel. Komponentidest ei tohiks üks teisest maha jääda – kõik peaks olema omavahel kooskõlas. (I7) Välja toodi ka uus märksõna, nagu „olmeruumid“ ja nende olemasolu, mille all peeti silmas riietus- ja duširuumide olemasolu golfiklubis. Pärnu Bay Golf Links keskuse puhul kiideti olmeruumide seisukorda ning võimalust käia peale golfi mängimist saunas.

Golfikeskuse valikut mõjutab otseselt ka tootlustuskoha olemasolu ning oluline on ka menüüs pakutav toit. Toitlustuskoha puudumine golfiklubis mõjutab golfimängijate üldist hinnangut golfikeskusele, sest mängijate jaoks on oluline keskusest saadav lisandväärtus ehk võimalus peale mängimist end ka kosutada. I2 tõi konkreetse näite

golfikeskustest, kus toidlustust ei pakutud, mis mõjutas koheselt nende üldist hinnangut keskusele:

Lisaks golfimängimisele, tahaks nautida (puhata ja istuda sõpradega peale 4-5 tunnist mängimist). Oleme abikaasaga käinud ka golfikeskuses, kus klubihoone oli räämas ja kohvikut ei olnud. See annab kindlasti juurde, kui on olemas söögikoht ja mõnus õhkkond. Kui võtad selle aja, et minna kaugele golfi mängima, siis tahaks klubis ikka pärast lõõgastuda ka. /.../ Toidlustuskoht võiks olla avatud ka juba enne rajale minekut, et saaks kasvõi midagi kerget süüa, eriti kaugemalt tulles. See on oluline ka võistluse päeval, et toidlustust pakutakse kaugemalt tulijatele ka enne võistluse algust. (I2)

Golfimängijate hinnangud (*ratings*) on äärmiselt olulised, sest need võivad otseselt mõjutada teiste golfimängijate tulevase reisiotsuseid. Seetõttu on ka toidlustuse pakkumine golfikeskuses määrava tähtsusega. See, et toidlustuskoha olemasolu ja kvaliteet mõjutavad otseselt ka golfimängijate hinnanguid golfikeskusele tuli välja ühe intervjuueeritava vastusest: „Golfiklubi on ilmselt saanud hinnangud mängijatelt, ilma restorani ja olmeruumide olemasoluta ei saa golfiklubi reeglina head hinnangut. Ehk siis kui keskusel on pigem kehv *review*, siis ma seda ei külasta. Söök ja jook peavad käima asja juurde. Golfikeskuse restoranis võiks olla lihtsat toitu, mida saaks kiiresti kätte.“ (I8) Lisaks tõid intervjuueeritavad välja, et pakutav toit võiks olla mitmekülgne ja hõlmata nii praade kui ka kergemaid suupisteid ning restoranil võiks olla ka *international touch* ehk pakkuda võiks ka rahvusvahelist toitu. Samuti on oluline kohaliku toidu pakkumine – golfituristid soovivad, et neil oleks võimalik nautida kohalikku kulinaariat. Kõige selle juures on tähtis ka golfikeskuse atmosfäär, sest peale golfi mängimist soovitakse einestada meeldiva interjööriga klubimajas.

Lisaks pakutava toidu kvaliteedile on oluline ka restoranis töötava personali teenindustase. Üks intervjuueeritav tõi välja asjaolu, et golfikeskuse füüsiline pool on tugevam kui teenuste osa, mis väljendub eelkõige restorani meeskonna vahetumises hooajalise töö tõttu:

Nii väljakud kui golfiklubi on head, täielik Euroopa tase, aga teenus ei jõua sinna kindlasti järele. Restorani hooajaline *staff* (personal) on seal tublid, aga neid on seal ilmselgelt vähe ja neid ei ole ilmselgelt palju seal koolitatud. / .../ Kõik teevad oma parima, aga kui

inimest koolitatud ei ole, siis ta ei oska teatud asju teha. Eks ma ikkagi näen, et seal on ohud tulevikus, sest iga kevad võetakse tööle uued noored, keda ei ole väljaõpetatud ja sealt on tulemus, nagu ta on. Antakse oma parim, aga sellest ei teki wow-efekti. (I6) Antud vastusest selgus lisaks üldise teenindustaseme olulisusele ka restorani töötajate kvalifitseeritus, mis on erinevate teenuste pakkumisel tähtis, sest üldmuljet golfikeskusest kujundab kogu teenindav personal.

Kasvavate trendidena toodi varasemalt teooria osas välja golfituristide laienenud huvi läbida täisringi (18 raja) asemel ka pool väljakust ehk mängida üheksal rajal. Tutvudes Pärnu Bay Golf Links keskuse pakutavate võimalustega, selgus, et golfikeskus pakub võimalust läbida täisringi asemel ka poolt ringi ning sellisel juhul on ka *green fee* poole soodsam. Üks intervjuu küsimustest puudutas otseselt ka Pärnu Bay Golf Links keskuse liikmelisuse ja *green fee* maksumust. Antud küsimus esitati selleks, et selgitada välja kuidas hindavad mängijad golfikeskuse hinna ja kvaliteedi suhet. Teisisõnu seda, kas pakutav teenus vastab kehtestatud hinnale (kas ja milline on keskusest saadav lisandväärtus jms). Golfikeskuse liikmelisuse tasu pidas enamik vastajaid mõistlikuks, tuues seejuures välja, et keskuses pakutavad teenused vastavad hinnale. Küll aga oldi liikmelisuse tasu puhul eriarvamustel – osad intervjuueeritavad pidasid tasu keskmisest kõrgemaks ning osad madalamaks. Üks intervjuueeritavatest vastas järgmiselt: „Olen viimased neli aastat ostnud aastapaketti, minu arvates on see mõistliku hinnaga. *Green fee* on pigem kallid, aastapakett on samas odavam kui teistes klubides, mis ei ole küll minu jaoks loogiline, aga mulle sobib, kuna ostan aastast paketti“ (I8). Kehtestatud hinda ollakse aga nõus maksma igal juhul ning seda eelkõige tänu golfiväljaku kvaliteedile ning restorani olemasolule. Osad intervjuueeritavad (I1 ja I7) tõid aga välja, et möödunud aasta suvel oli suur osa golfiväljakust kuumade ilmade tõttu mängimiskõlbmatu. See aga ei mõjutanud hooaja ehk liikmelisuse maksu, mis tasutakse alati juba enne hooaja algust. Liikmelisuse tasu muutmine osutuks hooaja keskel keeruliseks, küll aga saaks golfikeskus tulevasel hooajal liikmelisuse maksule või muudele keskuses pakutavatele teenustele näiteks allahindluse teha. Seda eriti juhul, kui väljak peaks mingil perioodil taas mängimiskõlbmatu olema.

Golfimängijad hindavad kõrgelt Pärnu Bay Golf Links keskuse asukohta – mere lähedust ning looduskaunist ümbrust. Seejuures toodi aga välja asjaolu, et golfikeskus ei ole

täielikult ära kasutanud oma potentsiaali – keskus võiks tänu oma suurepärasele asukohale ja kaunile ümbrusele korraldada väliüritusi ja/või vabaõhukontserte. Hetkel pakub keskus taolist võimalust eraürituste näol, mida saab soovi korral pidada ka välisterrassil. Atraktiivset golfiturismisihtkoha kuvandit kujundavad eelkõige golfiüritused (näiteks turniirid ja võistlused), misjuures on oluline piisav turundustegevus (Alkier *et al*, 2020, lk 59). Pärnu Bay Golf Links keskuses toimuvad igal hooajal erinevad võistlused ning 2023. aastal võõrustab keskus Euroopa meistrivõistlusi, mis aitab tõsta Pärnu kui golfiturismi sihtkoha tuntust. (Kalme, 2021). Lisaks võistlustele, aitaks nii sihtkoha kui ka golfiklubi atraktiivsuse, tuntuse ja tunnustatuse tõstmisele kaasa erinevate väliürituste korraldamine. Seda põhjusel, et Pärnu Bay Golf Links klubi asub looduskaunis kohas ning veidi eemal elurajoonidest, mis võiksid taoliste ürituste korraldamisel takistuseks osutada. Samuti võiks ürituste korraldamine meelitada ligi rohkem kohalikke mängijaid.

Varasemalt jõuti teooriaosas järeldusele, et golfikeskused võiksid koostööd teha erinevate majutusasutuste ja transporti pakkuvate ettevõtetega ning intervjuude tulemustest selgus samuti, et majutuse olemasolu golfituristile suunatud pakettis mängib olulist rolli. Juhul kui golfikeskused ei tee koostööd erinevate majutusasutustega, tuleks pakkuda kiiret ja mugavat ligipääsu majutuse broneerimissüsteemile, mis võiks olla leitav golfikeskuse kodulehel. Sihtkohta korraldatud transfeer ei ole golfimängijatele niivõrd oluline kui organiseeritud transfeer golfikeskusesse, ehkki vastajate hulgas oli ka neid, kellele meeldiks reisida *all-inclusive* ehk „kõik hinnas“ pakettiga. Seetõttu on erinevate pakettide olemasolu tähtis ja samas on oluline ka nende leitavus (näiteks golfikeskuse töötaja ehk caddiemaster'i abil või kodulehe kaudu). Broneerides golfireisi golfiklubi kaudu, peetakse oluliseks golfikeskuse töötajate sõbralikkust ja võimet probleeme kiiresti lahendada.

Intervjuude tulemustest selgus, milliseid kriteeriume peetakse kõige olulisemaks nii golfiturismi sihtkohas kui ka golfikeskuses. Selleks kasutati Likerti 5- palli skaalat, kus vastajatel paluti numbriliselt hinnata erinevaid kriteeriume. Sihtkohta puudutavatest kriteeriumitest peetakse olulisimateks head/ soodsat kliimat ning golfikeskuste mitmekesisust ehk võimalust mängida ühe reisi vältel mitmel erineval golfiväljakul. Kõige kõrgemalt hinnati golfiväljaku(te) kvaliteeti nii sihtkoha kui ka golfikeskuse

kontekstis. Lisaks kvaliteetsele golfiväljakule peetakse golfiklubis oluliseks külalislahkust ja hinna vastavust teenusele..

Golfimängijatelt küsiti ka, milliseid lisategevusi nad sooviksid teha nii golfikeskuses kui ka -sihtkohas. Erinevatest lisategevustest golfiturismi sihtkohas (vt tabel 1, lk 17) mängivad kõige olulisemat rolli lisategevused, nagu välitingimustes harrastatavate tegevuste võimalus, hasartmängud ning mereäärse ala või ranna külastus. Kõige madalamalt hinnatakse võimalust sõita rattaga ja matkata, ent ratta rentimisvõimalus on üks konkreetsetest lisategevustest, mille tõi välja üks intervjuueritav: „*Visiting relaxing beach, fishing, bike rental.*“ (lõõgastav ranna külastus, kalastamine, ratta rentimisvõimalus). (I4) Teiste lisategevustena toodi välja võimalus külastada spaad ning osaleda ringreisil ehk saada osa kohalikust kultuurist.

Golfimängijatelt uuriti ka, milline on olnud nende kokkupuude erinevate golfituristidele suunatud reisipakettidega. Viimaks uuriti, kas ja millised neist tegevustest, mida varem mainiti, võiksid taolisse reisipaketti kuuluda. Golfikeskuse puhul toonitati veelkord restorani olemasolu ning välja tuli ka huvi meelelahutuse vastu. Samuti ilmnes vajadus *range*'i ehk harjutusala olemasolu järele. Teisi konkreetseid tegevusi, mida golfikeskus ise pakkuda võiks, välja ei toodud. Reisipakettide puhul mainisid enamik vastajaid varasemalt mainitud tegevusi, nagu spaa külastamisvõimalus ning ringreisid (ehk võimalus saada osa kohalikust kultuurist). Samuti toodi välja, et golfituristile loodud paketid sõltuvad eelkõige sihtriigist endast ja seal pakutavatest võimalustest.

Kõikide intervjuude puhul tuli esile nii sarnaseid kui ka erinevaid seisukohti, mis tulenesid eelkõige golfimängijate isiklikest ootustest ja vajadustest. Pea iga intervjuuga kerkis esile uusi mõisted ja leiti seoseid varasemalt käsitletud teooriaosaga. Nii reisipakettide koostamisel kui ka golfikeskuste arendustegevuses on oluline läheneda igale golfituristile personaalselt, võttes samas arvesse erinevate golfimängijate erinevaid soovet, muutes nende sihtkohas ja ka golfikeskuses viibimise võimalikult mugavaks ja meeldivaks.

2.3. Järeldused ja ettepanekud golfiturismi arendamiseks

Selles alapeatükis tehakse intervjuude tulemustest lähtuvalt järeldused ja neist tulenevalt ettepanekud Pärnu Bay Golf Links keskusele edasisteks arendustegevusteks. Ettepanekute tegemisel lähtuti ka varasemalt töö teooriaosas käsitletust, millega intervjuude tulemusi võrreldi.

Töö teooria osas toodi esile kõige hiljutisemad trendid, mida on golfiturismi arendajatel oluline arvesse võtta. Üks uusimaid suundumusi on nooremate mängijate pealetulek, kelle lisandumine soodustab muutusi ka golfimängijate ootustes ja vajadustes. (Linchpin, 2022) Üks trendidest on golfiklubides asuvate toitlustuskohtade menüü täiendamine tervislike toitude näol ning lähtudes intervjuu tulemustest jõuti teooria osas käsitletud trendidega sarnaste järeldusteni. Pärnu Bay Golf Links keskuse menüüs sooviti lisaks traditsioonilistele einetele (milleks on näiteks pasta ja burger) leida ka kergemaid toite, näiteks salatiteid ja suupisteid. Lähtuvalt sellest teeb autor Pärnu Bay Golf Links keskuse Eagle restoranile ettepaneku oma menüüd mitmekesistada. Hetkel on menüüs kümme rooga, milleks on nii kergemad eelroad kui ka paar pearooga. Olemasolevate toitudega on uuringus osalenud golfikeskuse külastajad rahul, kuid soovivad sellegipoolest, et valikuvõimalus oleks veidi mitmekülgsem. Menüüd võiks täiendada itaalia pärase suupistete ja salatitega, mis lisaksid valikuvõimalusi. Selle teostamine ei tohiks ühtlasi osutada liiga keeruliseks tänu sellele, et restorani tegevust juhib Itaalia päritolu peakokk, kes seal taolisi otsuseid langetab ja peamiselt toite valmistab.

Restorani poolelt toodi ka välja, et sellel võiks olla lisaks peakokale eraldi juht, kes koolitaks välja teenindava personali. Sellest tulenevalt teeb autor juhtkonnale ettepaneku palgata keskusesse restoranijuht, kes vastutaks restorani teeninduskvaliteedi ja teenindajate töökorralduse eest. Hetkel kuuluvad golfikeskuse juhtkonda lisaks tegevjuhile veel müügi- ja teenindusjuht ning ürituste korraldada, kuid suurepärase teenuse pakkumiseks tuleks golfikeskusesse palgata eraldi ka restorani juht. Selleks, et kõikide golfimängijate külastuskogemus oleks alati suurepärase, peaks restorani juht olema pädev töötajaid motiveerima ning nende teenindusoskusi arendama. Hetkel õpetavad uusi töötajaid keskus varem töötanud teenindajad, mistõttu oleks vajalik palgata osakonnale eraldi juht, kes teenindajate kvalifitseerituse eest vastutaks.

Intervjuude käigus tuli jutuks Pärnu Bay Golf Links keskuse asukoht ning asjaolu, et golfikeskus ei ole oma potentsiaali täielikult ära kasutanud. Näitena toodi esile mereäärne asukoht koos suure väliterrassiga, kus saaks hooajal erinevaid vabaõhukontserte korraldada. Sellega pakuks golfikeskus lisaks golfi mängimisvõimalusele küllastajatele ka meelelahutust, mida pidasid golfimängijad üpris oluliseks kriteeriumiks nii golfiturismi sihtkohas kui ka golfiklubis. Seetõttu teeb autor ettepaneku korraldada suviti välikontserte või muid üritusi, mis meelitaks rohkem ligi nii kohalikke golfimängijaid kui ka kaugemalt tulijaid.

Varasemalt läbiviidud golfituristide rahulolu uuringu (Motial *et al.*, 2013, lk 44) tulemused näitavad, et rahulolu nelja valdkonnaga võib viia suurema (golfi)reisiga rahulolu tasemeni: golfiväljakute broneerimise lihtsus; golfiväljakute varustuse kvaliteet; golfiväljakute maastikukujundus ja golfiväljakute tehniline kvaliteet. Kõik need märksõnad käisid intervjuudest läbi nii golfikeskuse kui ka golfiturismi sihtkohtade kvaliteeti puudutavate küsimuste puhul. Pärnu Bay Golf Links keskuse puhul hinnatakse antud valdkondi kõrgelt ning intervjuude käigus toodi esile ka caddiemaster'i ehk golfikeskuse vastuvõtuteenindaja olulisus golfikeskuses (Niitvälja Golf, s.a.). Golfiväljakute broneerimise lihtsusel on oluline osa just caddiemaster'il. Samuti mängib golfituristide ja -mängijate rahulolu määramisel olulist rolli ka caddiemaster'i kvalifitseeritus ja külalislahkus (The Caddie Master..., n.d.). Lisaks caddiemaster'i kvalifitseeritusele, on golfimängijate jaoks oluline, et keskuses töötaks hästi koolitatud ja professionaalne personal, mille puudus intervjuude käigus esile tuli. Osad golfimängijad tõdesid, et nii golfikeskus kui ka keskuse vastuvõtuteenindaja (*caddiemaster*) on küll tiptasemel, kuid personali napib ning töötajad ei ole piisavalt välja koolitatud. Selleks, et töötajad oleksid piisavalt professionaalsed, peaksid neil olema teadmised golfimängust, selle reeglitest ja varustusest. Seetõttu teeb autor ettepaneku korraldada uutele töötajatele golfimängu koolitus, kus nad saaksid ise läbi praktika selgeks õppida golfimängu põhireeglid. Külalislahkus ja personali professionaalsus on ka üks kriteeriumitest, mida iga golfiklubi arvustamisel hinnatakse (Zaag, 2021). Töö teooria osas toodi esile erinevad kriteeriumid, mida golfimängijad hindavad eraldi, andes konkreetsele golfikeskusele arvustus. Nendeks kriteeriumiteks on: üldmulje; golfiväljak; hooldus; muud teenused; klubimaja; rahaline väärtus; külalislahkus; ümbruskond ning restoran. (Zaag, 2021) Kõiki neid kriteeriume ja nende kvaliteeti on golfiklubil endal võimalik mõjutada (ja arendada),

mistõttu on igasuguse arendustegevuse puhul oluline kõikide komponentide arvesse võtmine ja ühtlasi nendesse panustamine.

Oma reisi jooksul soovivad golfituristid üldjuhul mängida erinevatel väljakutel, isegi kui ööbitakse vaid ühes majutuskohas. Selleks pakuvad paljud sihtkohad golfimängijatele erineva sisuga reisipakette, mis võivad tihti mõjutada golfituristide reisiotsuseid. (Completo & Gustavo, 2014, lk 143) Golfituristidele mõeldud ja olemasolevaid pakette saaks mitmekesistada transfeeri pakkumisega, mille olemasolu paljud golfimängijad hindavad. Pärnu Bay Golf Links keskus saaks koostööd teha erinevate transporditeenust pakkuvate ettevõtetega, kes korraldaks transfeeri majutusasutusest golfikeskusesse ja vastupidi. Kuna alates 2022. aastast saavad golfituristid võimaluse lennata naaberriikidest (Soomest ja Rootsist) otse Pärnusse, tuleks golfituristide pakettidesse täiendusena lisada ka korraldatud edasi-tagasi lennud. Selleks peaks koostama põhjalikud turundusprogrammid, mis muudaks informatsiooni otselendude kohta golfituristidele hõlpsasti kättesaadavaks. Reisipakettide mitmekesistamist saaks teostada ka koostöös erinevate Eesti golfikeskustega, et töötada välja ühised turunduskampaaniad, mis võimaldaksid golfituristidel mängida oma reisi jooksul erinevatel väljakutel. Hetkel leidub golfikeskuse kodulehel viis erineva sisuga reisipaketti. Neist ühe paketi kaudu saavad golfimängijad *green fee* ehk mänguõiguse nii Pärnu Bay Golf Links kui ka Saare Golf & Country Club keskustes. Reisipakette annaks aga täiendada võimalusega mängida lisaks kahele golfiväljakule veel mõne golfikeskuse väljakul. Taoline koostöö aitaks täita ühte atraktiivse sihtkoha nõuetest, mille kohaselt soovivad golfituristid mängida oma reisi jooksul erinevatel väljakutel.

Iga golfiturismi sihtkoht võiks pakkuda golfituristidele erineva sisuga reisipakette. Nii, nagu erinevad golfimängijate huvid, soovid ja vajadused, võiksid erineda ka neile loodud reisipaketid. Seda põhjusel, et mõni golfiturist soovib kõik komponendid ise otsida ja broneerida, samal ajal kui teine golfiturist soovib, et reisipakett sisaldaks lisaks organiseeritud majutusele ja transpordile ka lisategevusi, nagu näiteks kohalike vaatamisväärsuste külastamine, toitlustuselamuste saamine jms. Sellest tulenevalt teeb autor Pärnu Bay Golf Linksile ettepaneku lisada golfituristile loodud paketti ka lisategevusi, mis võimaldaks turistidel osa saada kohalikust kultuurist. Samuti võiks golfikeskuse kodulehel olla leitav informatsioon Pärnus pakutavate teenuste kohta,

näiteks lingid VisitPärnu ja PuhkaEestis kodulehekülgedele. Sel puhul on oluline koostöö erinevate turismiorganisatsioonidega ning -arendajatega.

Selleks, et saada parem ülevaade Pärnu Bay Golf Links keskusele tehtud ettepanekutest koostati loetelu edasisteks arendustegevusteks:

- menüü mitmekesistamine – nii salatite kui ka suupistevaagnate näol. Tervislike ja kaasaostetavate toitude lisamine menüüsse;
- restoranile eraldi juhi palkamine, kes koolitaks välja restorani töötajad ja koordineeriks köögi ja teenindajate vahelist koostööd;
- väliürituste ja vabaõhukontsertide korraldamine golfiklubi välisterrassil;
- koostöö teiste Eestis asuvate golfiklubidega, et pakkuda golfituristidele võimalust mängida oma reisi vältel mitmel erineval väljakul.
- reispakettide mitmekesistamine nii lennureiside kui ka transfeeri näol.

Tehes koostööd golfiväljaku müügi- ja teenindusjuhiga, kes töötab keskuses ka caddiemaster'ina, oli autor inspireeritud looma ka konkreetse tegevuskava. Teoreetilistele käsitlustele ja uuringu tulemustele tuginedes tehtud ettepanekute põhjal koostati Pärnu Bay Golf Links keskusele tegevuskava edasiseks arendustegevuseks. (vt tabel 3)

Tabel 3. Tegevuskava Pärnu Bay Golf Links keskusele edasiseks tegevuseks

Arendustegevus	Tähtaeg	Teostaja	Vastutaja	Ressursid	Tulemuste mõõtmise indikaatorid
Restorani menüü mitmekesistamine	Juuni 2022	Restorani peakokk, teenindajad ja müügi- ja teenindusjuht	Restorani peakokk	Restorani töötajad	Golfimängijate toiduvalikute vaatlus ja analüüsimine
Restoranijuhi palkamine; lisatöötajate palkamine ja nende põhjalik koolitamine	Hooaeg 2022	Juhtkond	Juhtkond ja töötajad	Tasuliste koolituste (näiteks golfi-koolituse) puhul ettevõtte finantseering eelarvest	Professionaalsed ja kvalifitseeritud töötajad, töötajate motiveerituse kasv – teeninduskvaliteedi paremine
Väliürituste (ja vabaõhukontsertide) korraldamine	Kestev protsess, algus 2022. aasta hooaja vältel	Tegevjuht, müügi- ja teenindusjuht, ürituste korraldaja ning restorani töötajad	Juhid ning töötajad	Töötajad, tööaeg; ürituste esinejad/ erinevate teenuste ja toodete pakkujad (sponsorid)	Golfimängijate ja golfituristide lisandumine; golfikeskuse tuntuse kasvamine
Golfituristide loodud reisipakettide mitmekesistamine; koostöö teiste golfiklubidega	Hooaeg 2023	Tegevjuht, müügi- ja teenindusjuht	Tegevjuht, müügi- ja teenindusjuht	Erinevaid teenuseid pakkuvad ettevõtted, näiteks turismi- ettevõtted	Golfituristide arvustused ja hinnangud (<i>ratings</i>); golfimängijate üldine rahulolu

Kokkuvõtteks tuli läbiviidud uuringu tulemusel välja olulist informatsiooni kõigi varasemalt käsitletud teemade kohta. Peamised järeldused milleni jõuti, on seotud eelkõige golfituristide ootuste ja vajadustega ning nende hinnanguga ideaalsele golfikeskusele ja golfiturismi sihtkohale. Erinevad komponendid, mis töö teooria osas välja toodi, tulid esile ka intervjuude käigus ning seda nii golfiturismi sihtkoha kui ka

golfiklubi kontekstis. Seetõttu on oluline, et golfiteenuse pakkumisel, mistahes sihtkohas, võetaks arvesse komponente, nagu kvaliteetse(te) golfiväljaku(te) ja harjutusala(de) olemasolu, toitlustuse pakkumine golfiklubis, kõrgtasemelise klienditeeninduse pakkumine jms. Selleks, et Pärnu Bay Golf Links keskus vastaks võimalikult paljude erinevate huvidega golfituristide ootustele ja vajadustele, tuleks koostada turundusprogrammid, mis hõlbustaks golfituristide reisimist sihtkohta ja ka seal viibimist. Lisaks saaks Pärnu Bay Golf Links oma tegevuse planeerimisel rohkem ära kasutada klubi mereäärset paiknemist looduskaunis kohas.

KOKKUVÕTE

Antud lõputöö teemaks oli „Golfiturismi arendusvõimalused Eestis Pärnu Bay Golf Links näitel“. Tänu sporditurismi populaarsuse kasvule on hoo sisse saanud ka golfiturismi levik, mis on viimastel kümnenditel kasvanud hüppeliselt nii Euroopas kui ka mujal maailmas. Erinevad sihtkohad on hakanud üha enam hindama golfiväljakute olemasolu, sest golfimängimise võimalus annab sihtkohale olulise lisandväärtuse ning tõstab piirkondlikku konkurentsivõimet. Lõputöö eesmärgi täitmiseks ehk golfiturismi arendusvõimaluste välja selgitamiseks, viidi läbi golfituristide ootuste ja vajaduste uuring.

Teoriale tuginedes selgus, et golfimängimine on Euroopas laialdaselt levinud – Euroopa 54st riigist asuvad golfiväljakud 44-s. Küll aga ei tunta paljusid riike golfiturismi sihtkohtadena. Populaarsemad golfiturismi sihtkohad on oma laialdasema tuntuse saavutanud tänu kvaliteetsete ja tunnustatud golfiväljakute olemasolule ning lisandväärtuse pakkumisele. Lisandväärtust kujundavad erinevad sihtkoha omadused ja eripära ning vastavus golfimängijate ootustele ja vajadustele. Golfimängimisel on oluline golfiväljakute kvaliteet ja harjutusalade olemasolu, samuti mängijaid ümbritsev keskkond ning üldine meeldiv atmosfäär golfiklubis. Lähtudes hiljutistest suundumustest, peaks golfikeskuse toitlustuskoha menüü olema mitmekülgne ja sisaldama nii kohalikke kui ka tervislikke toite. Tulenevalt kiirest elutempost, on populaarseks muutunud soov mängida täismängu asemel pooltel radadel (läbida 18 raja asemel 9 rada) ning Z ja millenniumi põlvkonna huvi suurenemine golfimängu vastu võib endaga kaasa tuua ka huvi kaasata mängu tehnoloogia. Huvi tehnoloogia kaasamise vastu uuringu käigus siiski ei täheldatud.

Golfiturismi sihtkoha atraktiivsust kujundavad peamiselt ligipääsetavus, golfimängimise võimalus mitmel erineval väljakul ning golfiväljakute kvaliteet. Golfituristid langetavad oma reisiotsuseid lähtudes peamiselt sihtriigis valitsevast kliimast, teiste golfimängijate

hinnangutest ning golfikeskuste üldisest kuvandist ja tunnustatusest. Golfimängijate ootused ja vajadused võivad erineda tulenevalt nende isiklikest motiividest ning varasematest kogemustest.

Lõputöö eesmärgi täitmiseks ja uurimisküsimusele vastuse leidmiseks viidi töö uurimuslikus osas läbi kvalitatiivne uuring. Uuring põhines poolstruktureeritud intervjuudel ning valimi moodustasid Pärnu Bay Golf Links keskust külastanud golfituristid ja kohalikud golfimängijad. Tuginedes uuringu tulemustele ja varasemalt käsitletud teooriale selgus, et golfituristide peamised ootused sihtkohas seostuvad eelkõige golfiväljakute kvaliteediga. Golfituristide ootused ja vajadused on erinevad, mistõttu on olulised ka sihtkohas pakutavad lisategevused, mille valik peaks olema võimalikult mitmekülgne. Lisategevuste valik peaks võimaldama golfituristidel osa saada kohalikust kultuurist – nii ringreiside kui ka toiduelamuste näol, harrastada teisi välitegevusi ning külastada lõõgastavat spaad ja/või randa. Golfiklubide puhul on üks olulisemaid kriteeriume toitlustuskoha (restorani või kohviku) olemasolu ning tähis on ka pakutava toidu valik. Menüü peaks olema võimalikult mitmekülgne – golfimängijate jaoks on oluline nii võimalus süüa kohapeal kui ka võimalus rajale midagi kaasa osta. Soov kaasaostetavate ja kergemate toitude järele selgus eelkõige intervjuude käigus. Tuginedes nii teooriale kui ka uuringu tulemustele, tehti Pärnu Bay Golf Linksile ettepanek klubi restorani menüüd mitmekesistada erinevate suupistete ning tervislike toitude näol.

Oluliseks peetakse ka golfikeskuste personali kvalifitseeritust, mis on üks kriteeriumitest, mida golfikeskusele üldhinnangu andmisel eraldi hinnatakse. Personali kvalifitseerituse tõstmiseks tehti Pärnu Bay Golf Links keskusele ettepanek korraldada töötajatele golfikoolitus, mis annaks neile vajalikud teadmised golfimängust ja -reeglitest. Lisaks vajaks klubi restoran eraldi juhti, kes koolitaks välja uusi töötajaid ja vastutaks nende kvalifitseerituse eest, tõstmaks üldise teeninduse taset. Intervjuudest selgus, et lisandväärtuse annab golfiklubile kaasaegsete olmeruumide olemasolu, mis on Pärnu Bay Golf Links keskuses väga heal tasemel. Tugevustena toodi esile ka caddiemaster'i kvalifitseeritus ja abivalmidus ning golfiklubi üldine välimus ja meeldiv atmosfäär.

Ettepanek tehti ka meelelahutuse pakkumise osas. Tuginedes teooriale ja uuringu tulemustele, on meelelahutus golfimängijate jaoks oluline. Seetõttu tehti ettepanek

korraldada hooajal lisaks võistlustele väliterrassil ka vabaõhukontserte või muid taolisi väliüritusi. Intervjuude käigus toodi tugevustena välja Pärnu Bay Golf Links keskuse looduskaunis asukoht, mis oleks väga sobilik taoliste ürituste korraldamiseks. Üritused võivad kaasa aidata mitte ainult golfiklubi tuntusele sihtkoha kontekstis, vaid ka huvi suurenemise golfi vastu laiemas elanikkonna seas.

Golfituristile loodud reisipakettide käsitlemisel selgus, et taolised kompleksteenused sisaldavad tavaliselt green fee'd, majutust ning transporti (edasitagasi korraldatud lendudena sihtkohta ja/või transfeerina golfikeskusesse). Reisipakettide sisu võib aga erineda nii samuti, nagu golfituristide ootused ja vajadused pakettide puhul. Intervjuudest selgus, et osad golfimängijad eelistavad ise majutuse, transpordi jms broneerida ning nende jaoks on kõige olulisem green fee ja sellega kaasnevad teenused golfikeskus(t)es. Iseseisval broneerimisel on oluline lihtsasti kättesaadav informatsioon sihtkohas pakutavate võimaluste kohta ning seda nii majutusasutuste kui ka lisategevuste osas. Sellist informatsiooni soovitakse tihti saada ka läbi golfikeskuste, mistõttu on golfikeskuste koostöö erinevate majutus- ja turismiettevõtetega igal juhul äärmiselt oluline. Golfimängijad, kes eelistavad reisides osta kompleksteenuse, soovivad, et reisipakettide valik oleks mitmekesine (erinevate võimaluste ja valikutega) ning seejuures on oluline ka hinna ja kvaliteedi suhe. Lähtudes sellest tegi autor ettepaneku Pärnu Bay Golf Linksile mitmekesistada pakutavaid reisipakette läbi koostöö teiste Eesti golfikeskustega ja transfeeri pakkumisega.

Käesoleva lõputöö eesmärk ja uurimisküsimus said täidetud. Uuringu tulemustest selgus, millised on golfituristide ootused ja vajadused sihtkohas ning peamised tegurid, mis mõjutavad golfimängijaid enim oma reisiotsuste tegemisel. Tehtud ettepanekuid saab Pärnu Bay Golf Links rakendada edasisel arendustegevusel ja teenuste pakkumisel. Ettepanekud võiksid ka huvi pakkuda erinevatele golfiturismi sihtkoha arendajatele ja golfikeskuste tegevuse planeerijatele. Antud teemat on võimalik edaspidi uurida ka laiemas vastajaskonna seas, et saada põhjalikumalt infot golfituristide ootuste ja vajaduste kohta sihtkohas, kuna need muutuvad ajas. See annaks sihtkoha arendajatele ja golfikeskustele võimaluse külastajate ootuste ja vajadustega pidevalt kursis olla ja seonduvaid tegevusi ette võtta või muuta.

VIIDATUD ALLIKAD

- Adams, W. (2015, August 10). Conducting Semi-Structured Interviews. <https://doi.org/10.1002/9781119171386.ch19>
- Aksu, A., Ucar, O., & Kılıçarslan, D. (2017, January 28). Golf Tourism: A Research Profile and Security Perceptions in Belek, Antalya, Turkey. *International Journal of Business and Research*, 6(12), 1–12. <https://doi.org/10.18533/ijbsr.v6i12.1016>
- Alkier, R., Jerak, T., & Miložica, V., (2020, December 31). Perspective of development of golf tourism in Croatia. *Journal of Economics, Management and Informatics*, 11(2), 47–65. <https://doi.org/10.5937/bizinfo2002047A>
- Brown, C., & Feito, T., (2020). Travel Motives and Golf Tourists: An Exploratory Study. *Journal of Tourism insights*, 10(3), 1–12. <https://doi.org/10.9707/2328-0824.1091>
- Chen, C., Lin, S. W., Hsu, S. Y., & Wu, C. H. (2020, April 9). A Study on the Place Attachment of Golf Club Members. *Front. Psychol.* 11:408. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00408>
- Completo, F., & Gustavo, N. (2014, February 25). Golf Tourism Destination Management: Looking for a Sustainable Demand: The Case of Portugal. *Journal of Management and Sustainability*, 12(14), 142–151. <http://dx.doi.org/10.5539/jms.v4n1p142>
- Dabbs, R. (2021, August 18). *What Does R&A Stand For In Golf?* Golfmonthly. <https://www.golfmonthly.com/features/the-game/what-does-ra-stand-for-in-golf-242638>
- DeJonckheere, M., & Vaughn, L. M. (2019, March 8). Semistructured interviewing in primary care research: a balance of relationship and rigour. *Family Medicine and Community Health*. <http://dx.doi.org/10.1136/fmch-2018-000057>
- Elo, S., Kääriäinen, M., Kanste, O. (2014, February 11). Qualitative Content Analysis: A Focus on Trustworthiness. <https://doi.org/10.1177/2158244014522633>

- Elu24. (2015, 28.september). Galerii: 10 miljonit maksnud Pärnu Bay Golf Linksi avamine. *Postimees*. <https://elu24.postimees.ee/3342673/galerii-10-miljonit-maksnud-parnu-bay-golf-linksi-avamine>
- Erlingsson, C., & Brysiewicz P. (2017, September). A hands-on guide to doing content analysis. *African Journal of Emergency Medicine*, 7(3), 93–99. <https://doi.org/10.1016/j.afjem.2017.08.001>
- Ersoy, A., & Gülmez, M. (2014). A Research towards the Development of Golf Tourism in Belek Region. *Annals of development of Golf Tourism*. The Journal of International Social Research. <https://www.academia.edu/9043708>
- Golf. (s.a.). <https://www.golf.ee/huvilised/valjakud/kus-mangida/>
- Golf Distillery. (n.d.). <https://www.golfdistillery.com/definitions/golf-shots/short-game/>
- Golflux. (2019, August 9). <https://www.golflux.com/green-fee-golf/>
- Kahri, S. P. (2021, July 4). Environmental attitudes of golf tourists and their willingness to pay a premium: Towards a more sustainable future of golf. *Politecnico de Leiria*. 1–87. <http://hdl.handle.net/10400.8/5874>
- Kalme, M. (2021, 27. veebruar). Pärnu Bay Golf võõrustab kahe aasta pärast Euroopa tippe. *Pärnu Postimees*. <https://parnu.postimees.ee/7189483/parnu-bay-golf-voorustab-kahe-aasta-parast-euroopa-tippe>
- Kelley, B. (2019, May 24). *What Is a Bunker on a Golf Course?* <https://www.liveabout.com/bunker-golf-definition-1560786>
- Kross, H. (2020, 2. juuli). Hanno Kross: viirus tõi kaasa ülemaailmse liikumisharrastuse kasvu. [Sport]. *Edasi*. <https://edasi.org/62707/hanno-kross-viirus-toi-kaasa-ulemaailmse-liikumisharrastuse-kasvu/>
- Leading Courses. (2020, February 11). *What Is A Links Golf Course?* <https://www.leadingcourses.com/inspiration/072e17a6-b7a4-413a-9b89-48ec25620964/what-is-a-links-golf-course>
- Linchpin, T. (2022, February 25). *The Trends Shaping The Golf Industry Outlook For 2022*. Linchpinseo. <https://linchpinseo.com/trends-in-the-golf-industry/>
- López-Bonilla, J. M., Reyes-Rodríguez, M. C., & López, J. (2020, April 30). Golf Tourism and Sustainability Content Analysis and Directions for Future Research. *Sustainability*, 12(9), 3616. <https://doi.org/10.3390/su12093616>

- Motial, M., Dias, N. R., & Machado, D. F. C. (2013, March 19). A cross national study of golf tourists' satisfaction. *Journal of Destination Marketing and Management*, 2(1), 39–45. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2013.02.003>
- Merriam-Webster. (n.d.). Driving range. In *Merriam-Webster.com dictionary*. Retrieved December 29, 2021, from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/driving%20range>
- Merriam-Webster. (n.d.). Putting green. In *Merriam-Webster.com dictionary*. Retrieved December 29, 2021, from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/putting%20green>
- National Golf Foundation. (2021, September). Golf Around the World. *Publication of the National Golf Foundation*. <https://www.ngf.org/golf-around-the-world/>
- Niitvälja Golf. (2020, 2. jaanuar). *Golfi sõnastik*. <https://niitvaljagolf.ee/blog/golfi-sonastik/>
- R&A. (n.d.). *The Official Rules of Golf*. <https://www.randa.org/en/rog/2019/rules/the-rules-of-golf/rule-1>
- Serrano-Gómez, V., García-García, Ó., Gambau i Pinasa, V., Fernández-Liporace, M., Hernández-Mendo, A., & Rial-Boubeta, A. (2020). Measuring Perceived Service Quality and Its Impact on Golf Courses Performance According to Types of Facilities and User Profile. *Sustainability*, 12(14), 5746. <https://doi.org/10.3390/su12145746>
- Smits, G. (2021, September 11) *How many countries and territories around the world now have golf? The answer might surprise you*. Golfweek. <https://golfweek.usatoday.com/2021/09/11/golf-world-courses-national-golf-foundation/>
- Statista. (2010, August 18). *Key factors for choosing a golf trip destination in 2010* [Data set]. <https://www.statista.com/statistics/187005/most-important-factors-for-choosing-a-golf-trip-destination-2010/>
- Stebbins, R. (2009). Serious leisure and work. *Sociology Compass*, 3(5), 764–774. https://www.researchgate.net/publication/230124460_Serious_Leisure_and_Work
- The Caddie Master: The first golfers impression in a golf course*. (n.d.). <https://www.cursogestioncamposgolf.com/en/blog/147-the-caddie-master-the-first-golfers-impression-in-a-golf-course>
- Pärnu Bay Golf Links. (s.a.). *Väljakust*. <https://www.parnubaygolf.com/et/golf/>

Pärnu Bay Golf Links. (s.a.). *Pakkumised*.

<https://www.parnubaygolf.com/et/pakkumised/>

Varadzhakova, D. (2017, September 22). Analysis of the opportunities to increase the golf tourism revenue/ The case of Bulgaria. *Knowledge - International Journal*, 19(1), 105–110. <https://ikm.mk/ojs/index.php/kij/article/view/4186>

Vilgats, E. (2022, 25. märts). SAS hakkab suvel Pärnu ja Stockholmi vahel lendama. *ERR*. <https://www.err.ee/1608544489/sas-hakkab-suvel-parnu-ja-stockholmi-vahel-lendama>

Zaag, R. V. D. (2021, June 3). Best Golf Courses In Europe: Golfers' Choice Awards 2021. *Leading Courses*. <https://www.leadingcourses.com/inspiration/c55ff11c-0b23-4419-b9f8-c4677c389a70/best-golf-courses-in-europe-golfers-choice-awards-2021>

Lisa 1. Intervjuu küsimused

1. Mille järgi te valite oma järgmist golfisihukohta? Mis mõjutab enim Teie valikut? Vajadusel on abistavad märksõnad vastamisel näiteks kliima; kohalik kultuur (ja sellega kaasnevad tegevused); hinna vastavus teenusega; golfiväljaku kvaliteet.
2. Palun kirjeldage, milline on teie hinnangul ideaalne golfikeskus? Mis peaks seal olema olema? Mis mõjutab Teie üldist hinnangut golfikeskusele? Komponendid, nagu golfiväljak (kvaliteet); muud golfikeskuses pakutavad teenused; klubimaja; rahaline väärtus; külalislahkus; ümbruskond ja restoran.
3. Kuivõrd oluline on golfikeskuses pakutav toit ja jook teie jaoks? Mida te soovite menüüs leida? Kuidas mõjutab golfikeskuses pakutav toit/jook teie golfisihukohta valikut?
4. Kuidas hindate Pärnu Bay Golf Links liikmelisuse/ green fee tasu (kas tasu on kõrge/madal/normaalne/vastab pakutavale jne)? Kas hind on vastavuses pakutava teenusega?
5. Mis muudab golfiturismi sihtkohta Teie jaoks atraktiivseks?
6. Millised 3 komponenti on teie arvates kõige olulisemad golfituristi pakettis? Nendeks võivad olla näiteks green fee, majutusasutus, transport, toitlustus, meelelahutus jms.
7. Kuivõrd olulised on Teie jaoks järgmised kriteeriumid golfiturismi sihtkohas? Kriteeriumid: looduskunite paikade lähedus; pehme/soodne kliima; üritused (võimalus sotsialiseeruda); golfiväljakute arv; golfiväljakute kvaliteet; paketi/ green fee maksumus; personali kvalifitseeritus; lisategevused sihtkohas; ligipääsetavus; majutusasutuste lähedus. Iga tegevuse olulisust hinnatakse Likerti 5 palli skaalal. (0 – ei oska hinnata; 1 – ei ole üldse oluline; 2 – pigem ebaoluline; 3 – pigem oluline; 4 – väga oluline.)
8. Milliseid lisategevusi ja võimalusi võiks golfiturismi sihtkoht/golfikeskus Teie arvates pakkuda? Mida tahaksite veel teha lisaks golfile? Milliseid tegevusi?
9. Millised Teie poolt välja toodud lisategevused võiksid kuuluda ka golfituristile loodud paketti?

Lisa 2. Intervjuu küsimused inglise keeles

1. How do you choose your next golf destination (country)? Helping keyword examples would be climate; local culture (and related activities); accordance/compliance of the price with the service; quality of the golf fields.
2. Please describe what you think is the ideal golf center? What should be there? Which of the following components influence your overall rating of the golf center? Components like quality of the golf center; other services provided at the golf center; club house; monetary value; hospitality; surroundings; restaurant.
3. How important is the food in the golf center to you? Which kind of meals and drinks you would like to see on the menu of the restaurant/ café of the golf club you are visiting? To what extent does the food that's offered in the golf club influences your choice of the golf destination/club?
4. How do you rate Pärnu Bay Golf Links membership/ green fee price? (High; low; fair; corresponds to the service provided e.g.) (Is it in accordance with the service provided?)
5. What makes a golf tourism destination attractive to you?
6. Which are the three most important components in the tourism package that is designed for golf tourists? Those components can be for example accommodation, transport, green fee, catering, entertainment (non-golfing activities e.g.)
7. How important do you think the following criterias are for a golf tourism destination? Please rate each of the following criterias on a 5-point scale (1 – not at all important; 2 - rather insignificant; 3 – can't evaluate; 4 – rather important; 5 – very important.) Criterias such as: proximity to scenic sites; favorable climate; events (opportunity to socialize); the number of the golf fields in the golf center; the quality of the golf field; the price of the green fee/ golf tourist package; staff professional skills; opportunity to take part of or do other activities in the (golf tourism) destination; accessibility to the destination; proximity of the accommodation.
8. Which additional activities and opportunities do you think a golf tourism destination should offer? What else would you like to do besides golf? Which activities?

9. Which additional activities that you mentioned could also be included in the golf tourist travel/ package created for a golf tourist?

Lisa 3. Kodeeritud märksõnad intervjuudest

Teema	Intervjuudest esile tulnud märksõnad
Sihtriigi valikut mõjutavad tegurid	<ul style="list-style-type: none"> • Golfiväljakute kvaliteet • Soodne (soe) kliima • Turvalisus • Lähedus Eestile/ koduriigile • Hinna ja kvaliteedi suhe (hinna vastavus pakutavale teenusele) • Teiste golfimängijate <i>ratings/reviews</i> ehk hinnangud
Ideaalse golfikeskusele kuvand	<ul style="list-style-type: none"> • Harjutusalade olemasolu • Hea arhitektuur ja hästi projekteeritud väljak • Golfivarustuse olemasolu • Professionaalne <i>caddiemaster</i> • Tiptasemel golfiväljak ja radade arv (vähemalt 18) • Personali kvalifitseeritus
Restorani olemasolu golfikeskuses	<ul style="list-style-type: none"> • Mõjutab otseselt golfiklubi valikut ning hinnangut golfiklubile • Toitlustuse pakkumine nii golfiklubis on väga oluline • Mitmekülgne menüü – rahvusvahelised toidud
Pärnu Bay Golf Links liikmelisuse/ <i>green fee</i> maksumus	<ul style="list-style-type: none"> • Hind vastab pakutavale teenusele • Liikmemaks ei muutu sõltuvalt ilmastikuoludest • <i>Green fee</i> on pigem kõrge • Liikmemaksu peetakse nii keskmisest madalamaks kui ka kõrgemaks
Golfiturismi sihtkoha atraktiivsus	<ul style="list-style-type: none"> • Majutusasutuste lähedus ja kvaliteet • Külalislahkus • Ligipääsetavus • Erinevate golfiväljakute olemasolu
Olulisimad komponendid golfituristi pakettis	<ul style="list-style-type: none"> • Mänguõigus ehk <i>green fee</i> • Majutus • Transfeer
Olulisimad kriteeriumid golfiturismi sihtkohas	<ul style="list-style-type: none"> • Pehme/soodne kliima • Golfiväljakute mitmekesisus (võimalus külastada erinevaid golfikeskuseid) • Kvaliteetsed golfiväljakud
Lisategevused golfiturismi sihtkohas	<ul style="list-style-type: none"> • Sõltuvad enamasti sihtriigist
Lisategevused golfituristi pakettis	<ul style="list-style-type: none"> • Spaa külastusvõimalus • Kultuursed tegevused (ringreisid) • Muud sportimisvõimalused • Restoranide külastamine (elamuse saamine)

SUMMARY

DEVELOPMENT OPPORTUNITIES OF GOLF TOURISM IN ESTONIA ON THE EXAMPLE OF PÄRNU BAY GOLF LINKS

Eva Maria Kaevats

The constant modernization of tourist facilities and changes in tourist behaviour increasingly require destinations to be aware of the need to provide a high-quality and competitive service. Distinction and recognition are increasingly important keywords in providing an attractive tourist destination. The present thesis focuses on golf tourism destination development opportunities based on the example of Pärnu Bay Golf Links Golf center.

are increasingly appreciating the existence of golf courses, as the opportunity to play golf adds significant value to the destination and increases regional competitiveness. Golf tourism has grown worldwide in the last few decades and golf is widespread in Europe – golf courses are available in 44 of all 54 European countries. However, many countries are not known as golf tourism destinations. Consequently, the research question of the dissertation is "How can Pärnu Bay Golf Links golf center be made more appealing toward golf tourists?"

To find out what makes a golf tourism destination attractive to tourists and or what influences their travel decisions the most, semi-structured interviews were conducted in the research part of the thesis. The aim of this paper was to find out the expectations and the needs of golf tourists. To fulfil the goal of the dissertation, a qualitative survey was conducted among local golfers and golf tourists who have visited Pärnu Bay Golf Links center. The interviews were divided into seven different topics: destination selection; restaurant availability in the golf center; value for money; attractiveness of a golf tourism

destination; expectations and needs of golf tourists; additional activities in the destination and travel packages for golf tourists.

The most popular golf tourism destinations have gained their popularity due to the existence of high-quality and recognized golf courses. The attractiveness of a destination is mainly shaped by its image and reputation, which is based on the ratings of golfers. Based on the theory discussed in the thesis and the results of the survey, it turned out that golf tourists often make their travel decisions based on other golf players' reviews and overall ratings for both – destinations and golf centres. When golf players give their reviews, they give ratings (from 1 to 10) for 9 different components, which are: general impression; the golf course; maintenance; facilities; clubhouse; value for money; hospitality; surroundings and the newest criteria – restaurant. Therefore, it is important to contribute equally to all the components that can be directly affected by the destination itself and that golfers consider when giving their review. As it turned out from the results of the interviews, some other important factors for the destination are the local climate, opportunities that the destination provides (e.g. additional activities), the quality of the golf course(s) and the conformity of the price to the service provided.

In the theory, an overview was given of the most recent trends in golf that are important for golf tourism developers to consider when creating the destination's image and planning development activities. One of the most noticeable trends due to busy lifestyles and/or travel schedules is a desire to play only 9 holes instead of a full round (18 holes). Which is why it is important for golf clubs to offer an opportunity to buy a green fee to play only on half of the field. Pärnu Bay Golf Links center is offering this opportunity. Another noticeable trend is the growth of younger players, whose addition will also promote changes in golfers' expectations and needs. For example, supplementation of the menu in the restaurants in golf clubs in the form of healthy foods. Based on the results of the interview, conclusions similar to the trends discussed in the theory were reached. In addition to traditional meals (such as pasta and burgers), the suggestions were made to Pärnu Bay Golf Links to diversify the menu of the club's restaurant in the form of various snacks and healthy foods. As it turned out through the results of the interviews - the existence of a restaurant is very important when choosing a golf club as well as the choice of food offered.

To evaluate the price-quality ratio of Pärnu Bay Golf Links center, the interviewees' were asked how they would evaluate the conformity of the price with the service provided in the golf club. It turned out that golf players are willing to pay a higher price when the price corresponds with the service provided. Golf players at Pärnu Bay Golf Links center agree to pay a slightly higher than average fee due to the top-quality golf course and other services offered at the center. If the green fee was evaluated slightly higher than the average fee, then the club's membership fee was assessed as slightly below average.

Based on the results of the study and the theory discussed earlier, it was found that the main expectations of golf tourists at the destination are primarily related to the quality of golf courses. In addition to the quality of golf courses and playing golf, other activities on offer at the destination, such as entertainment, are also important. Taking this into account the suggestions were also made for entertainment. To raise the profile of Pärnu Bay Golf Links in the context of both the destination and the golf center, outdoor events and/or open-air concerts could be organised on the outdoor terrace of the center.

It is also important for golf tourists to have an opportunity to play on different golf fields during their travels. Therefore, the suggestion was made to Pärnu Bay Golf Links to cooperate with other golf clubs in Estonia to create joint marketing campaigns to attract more golf tourists by giving them the opportunity to play on different golf courses during their trip.

To find out the interviewees' exposure to the different travel packages created for golf tourists, they were asked what the most important components of the travel package were for them. The components can vary due to countries and destinations but based on the theory these components are usually: green fee and accommodation. Therefore, the cooperation of golf centres with accommodation companies is important to offer golf tourists a package of various services that would make their travels and destination as comfortable as possible. Consequently, it was concluded that the inclusion of transport in the package would also help to diversify such travel packages.

The expectations and needs of golf tourists are different, which is why the additional activities offered at the destination are also important, and the variability should be as diverse as possible. The choice of additional activities should allow golf tourists to take

part in the local culture through both – tours and food experiences and to also engage in other outdoor activities and to visit the relaxing spa and/or beach. To meet the expectations and needs of different golfers, it is important that destination developers and golf centres work with different accommodation and transport companies. In addition, it is important to offer travel packages with different content to meet the expectations and needs of golf tourists with different interests, because these kinds of travel packages can be decisive in choosing a destination.

The aim of this dissertation and the research question were fulfilled. The results of the survey revealed the expectations and needs of golf tourists at the destination and the main factors that influence golfers the most when making their travel decisions. The proposals made can be applied to Pärnu Bay Golf Links in further development activities and service provision. The proposals could also be of interest to various golf tourism destination developers and golf center planners. This topic can be further studied among a wider sample to get more detailed information about the expectations and needs of golf tourists at the destination, as they change over time. This would allow destination developers and golf centers to keep abreast of visitors' expectations and needs and to undertake or change related activities.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Eva Maria Kaevats,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

Golfiturismi arendusvõimalused Eestis Pärnu Bay Golf Links näitel,

mille juhendaja on Margrit Kärp,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Eva Maria Kaevats

05.05.2022